

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska ledaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

SLOVENE

Il Bollettino No 778

Forti reparti nemici respinti verso Est

Continua il bombardamento di Malta 17 velivoli inglesi distrutti

Il Quartier Generale delle Forze armate comunica:

Nel settore meridionale del fronte egiziano forti reparti esploranti nemici sono stati attaccati e respinti verso est.

Formazioni d'assalto dell'arma aerea italiana hanno agito, ad oriente di El Alamein, su concentramenti di truppe e distrutto o incendiato alcune decine di automezzi.

Ripetuti scontri di reparti da caccia si sono conclusi a favore della aviazione dell'Asse: 9 velivoli britannici sono stati abbattuti dai cacciatori italiani, 4 dai tedeschi.

Il bombardamento diurno e notturno delle attrezzature belliche di Malta è stato continuato; nel cielo dell'isola quattro apparecchi avversari venivano fatti precipitare da cacciatori germanici. Due nostri aeroplani non sono ritornati dalla loro missione di guerra. Aerei inglesi hanno sorvelato la notte scorsa alcune località della Sicilia e della Calabria, qualche bomba risulta sganciata senza conseguenze nei dintorni di Saponara e Villafranca (Messina).

Močni sovražni oddelki potisnjeni proti vzhodu

Bombardiranje Malte se nadaljuje — 17 angleških letal sestreljenih

Vojno poročilo št. 778

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na južnem odseku egiptovskega bojišča so bili napadeni in odbiti proti vzhodu močni ogledniški oddelki.

Skupine italijanskih bojnih letal so vzhodno od El Alameina napadale zbirališča čet ter uničile ali zažgale nekaj desetih avtomobilov.

Ponovni spopadi med lovskimi oddelki so se zaključili v prid osnega letalstva: 9 angleških letal so sestrelili italijanski lovi, 4 pa nemški.

Nadaljevalo se je dnevno in nočno bombardiranje vojnih naprav na Malto; na nebu nad otokom so nemški lovi zbili 4 sovražna letala.

Dvoje naših letal se ni vrnilo s poletov.

Angleška letala so zadnjo noč napadla nekatere kraje v Siciliji in Kalabriji; spu-

Priznanje italijanski mornarici v Sredozemlju in italijanskemu vojaku na vzhodu

Berlin, 15. julija. AS. List »Börsen Zeitung« objavlja članek pod naslovom »Cinitelj vojne v Sredozemlju, v katerem navaja vrsto priznanj in izpovedi britanskih listov o odločilnem doprinosu italijanskega vojnega brodovja pri operacijah na sredozemskem področju. To priznanje je sicer prišlo zelo pozno, pripominja organ nemških oboroženih sil, toda prav zato je toliko bolj dragoceno. Dejstvo je, da so te dni britanski listi posvetili posebno pozornost vprašanju ravnotežja pomorskih sil v Sredozemlju. Po članku, ki je izšel v neki reviji, nam sedaj cela vrsta angleških sodb, med njimi tudi takšnih uradnega značaja, potrjuje na neovrgljiv način vlogo italijanske vojne mornarice pri zmagovitih razvoju poslednjih operacij na egiptovskem bojišču. Tako je na primer admiral Reginald Calvin priznal v nekem svojem govoru po londonskem radiu, da se je moral veliki angleški konvoji, ki je prihajal iz Aleksandrije, vrniti prav zaradi nastopa dveh italijanskih bojnih ladij. Jasno je, pripominja nemški list, da bi takšne izjave nikdar ne slišali iz ust britanskega admirala, ako ne bi kasnejši dogodki povzročili za Angleže tako nevarnega položaja v Sredozemlju in Egiptu, da ta eili sedaj angleške vojaške oblasti, da priznavajo vsaj deloma vzroke vojaških porazov, ki so si kakor členi v verigi sledili v zadnjem času. Resnice pač niso mogli več prikrivati niti povprečnemu človeku z ulice, ki razmišlja na osnovi dejstev, ne pa na osnovi lažljivih in tendencioznih informacij angleških in ameriških propagandnih organov.

Berlin, 15. julija. AS. Pod naslovom »Italijani na vzhodnem bojišču« objavlja list »Deutsche Allgemeine Zeitung« članek, v katerem piše med drugim, da se italijanski vojaki bori sedaj že dobro leto dni v Rusiji v tovarištvu z nemškimi vojaki. Med tem ko so šli že skozi več bitk in so v vseh

Debata o vojni proizvodnji

Stockholm, 15. jul. AS. V spodnji zbornici se je začela debata o angleški vojni proizvodnji. Minister za vojno proizvodnjo Littleton je sporočil, da so bili poslani v Egipt tehnični strokovnjaki, ki bodo preiskali kakovost angleškega orožja. Minister je hvalil angleško in ameriško vojno proizvodnjo. Poslanci so proti temu protestirali, ker se je pokazalo, da je osno orožje mnogo boljše kakor angleško. Littleton je med drugim izjavil, da angleška vojna proizvodnja ne more biti več pomnožena, ker ni dovolj delavcev in surovin. Mnogo delavcev je bilo poklicanih pod zastavo, ladje s surovinami pa so potopljene.

Hitro napredovanje na vzhodu

Pri Orlu je bilo uničenih skupno 446 tankov — Nočni napad na Rostov — Murmansk bombardiran

Hitlerjev Glavni Stan, 15. jul. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodu nemške in zavezniške čete na celotnem napadnem bojišču hitro napredujejo. Sovražni oddelki, ki krijejo umik, so bili deloma zapodeni, deloma razpršeni ali uničeni. Hitri oddelki brez prenehanja zasledujejo sovražne kolone ter sovražniku za njegovim hrbtom onemogočajo zveze proti vzhodu.

Letalstvo je napadalo sovražnika pri umikanju. Pri nočnem napadu na Rostov so nastali veliki požari v mestu in na postaji.

Močni sovražni napadi na neko mostišče pri Voronežu so bili odbiti z visokimi izgubami za sovražnika. Pri tem je zgubil sovražnik 38 tankov.

Pehotni in oklepni oddelki so uničili severovzhodno od Voroneža obkoljene sovražne sile in pri tem tudi uničili 125 tankov.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča so se izjalovili krajevni sovražni napadi.

Severno in severovzhodno od Orla se je povišalo število uspešnih obrambnih bojnih uničenih tankov med 5. in 15. julijem na 446.

Vojna letala so bombardirala letališča pri Murmansk in na tleh razpostavljena letala. Opaženih je bilo mnogo zadetkov.

V Egiptu so bili vrženi nazaj močni angleški ogledniški oddelki s težkimi izgubami za nasprotnika. Bojna in strmoglavna letala so za-

dala sovražniku težke izgube; številni tovorni avtomobili so bili uničeni ali poškodovani.

Podnogi in ponoči so bile bombardirane vojaške naprave na Malto.

Stockholm, 15. jul. AS. Poročila moskovskega radija in moskovskega tiska o bojih ob Donu kažejo, s kolikšno skrbjo gledajo v Moskvi na ondotni položaj. »Izvestja« in »Pravda« priznata, da bo Rostov kmalu odrezan in da se mora rdeča armada boriti umikajoč se proti vzhodu. Dva največja moskovska lista se sprašujeta, če se bo Timošenku vsaj posrečilo organizirati novo obrambno črto. Sovjetski tisk priznava, da neugoden potek bojev, priobčuje nove pozive sovjetskim vojakom, naj se upirajo sovražniku. V Moskvi so slabe volje in slabo razpoloženje se kaj kmalu lahko spremeni v paniko, kakor je bilo lani, ko so se nemške armade bližale sovjetski prestolnici. Naravno je, da v teh okoliščinah ruski tisk odločneje kakor prej vztraja na zahtevi, naj zavezniški Anglija in Amerika ustanovita novo bojišče v Evropi, da bosta rešili Sovjetsko Rusijo pred nesrečo. Moskovski »Daily Express« dopisnik poroča, da so Nemci prvič v zgodovini stopili na zemljo, kjer žive Donski Kozaki, in ki je v ruskem izročilu veljala doslej kot sveta pokrajina, na katero je rusko ljudstvo najbolj ponosno. Dopisnik tudi poroča, da je Hitler sicer za nekaj tednov zamudil splošno pričakovano polno ofenzivo, toda ko se je pričela, je bila bliskovita in kronana z najboljšimi uspehi. Potem tudi poroča, da je predsednik osrednjega odbora ruske komunistične stranke večeraj po moskovskem radiju izjavil, da

je treba takoj izpolniti sporazume, dosežene pri Molotovijem obisku v Londonu in Washingtonu.

Berlin, 15. julija. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so nemška letala zadnjo noč na srednjem odseku vzhodnega bojišča napadla neko žitno skladišče jugovzhodno od Tule. Bombe so padle na več tovornih vlakov, ki so stali na postaji natovoreni z žitom. Druga nemška letala so isto noč napadla neko letališče zahodno od Moskve.

Stockholm, 15. jul. AS. Angleški tisk z veliko pozornostjo zasleduje potek bojev na vzhodnem bojišču in ne zakriva nevarnosti, ki so ji izpostavljeni Sovjeti in s tem seveda tudi njihovi anglosakski zavezniki. »Times« vojaški kritik n. pr. piše: »Rusi preživljajo zelo napete dni. Timošenkov položaj je brez dvoma težak, toda položaj na severnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča je boljši. Čeprav nemške sile še niso dospele do ruskega petroleja, so vendarle že zelo napredovale, ko so odsevale Mosko od zaledja. Vzdrževanje sovjetskih čet je resno ogroženo. Velik del žitno-rodnih pokrajin je v nemških rokah. Sovjeti v tem trenutku nimajo izgledov za protiofenzivo.

Buenos Aires, 15. jul. OS. Združene države so v skrbih zaradi neugodnega poteka bojev na vzhodnem bojišču zlasti zato, ker bodo morali spremeniti tudi vse prejšnje načrte glede morebitne druge fronte. »New-York Sun« piše danes, da, če že ni mogoče izvesti velikega vpadu na celino, naj se izvrši napad z manjšimi silami, ki bo mogoče tudi propadel, pa bo vendar olajšal strašni nemški pritisk na sovjetske armade. Če hočemo pomagati Rusiji, se moramo odločiti za neko žrtve, končuje list.

Položaj na bojiščih

Rim, 15. julija. »Il Popolo di Roma« takole piše o položaju na bojiščih: Nemški manever v Ukrajini je že popolnoma jasn. Podoben je manevru v Franciji po prebitju Posaarja med 12. majem in 4. junijem leta 1940.

Od Orla do Dona so Nemci zgradili proti severu trdno obrambno črto, kakor so jo postavili v Franciji proti jugu od Montmedija do San Quintina. Na levi strani Dona so Nemci zgradili mostove, kakor so jih postavili preko Somme pri Amiensu in Abbevilleu.

Ko imajo zaščiten bok ob črti Orel-Don, na levi

Ducejeva določila za prihodnje šolsko leto

Rim, 15. jul. AS. Duce je sprejel ministra za narodno vzgojo, ki mu je poročal o delu fašistovske šole v XX. letu. Duce je z zadovoljstvom vzel na znanje poročilo o duhu, ki preveva fašistovsko šolo. Določil je, naj se ustanove novi razredi po osnovnih šolah in po drugih zavodih, zlasti po višjih tehničnih šolah, kamor prihaja vedno več učencev. Zaradi morebitnih težav pri preskrbi z gorivom prihodnjo zimo, je Duce na ministrov predlog odobril nov kolektor za osnovne, srednje in višje, ženske in umetniške šole. Šolsko leto se bo začelo s 1. oktobrom in bo razdeljeno na dve polovici. Prva bo trajala od 1. oktobra do 15. decembra, druga od 16. februarja do 30. junija. Od 16. decembra do 15. februarja bodo počitnice. Letne skušnje bodo od 1. do 25. julija, vpisi za prihodnje leto pa septembra.

Indijci se upirajo Angležem

Sam minister Amery je moral priznati, da je položaj nevaren

Lizbona, 15. jul. AS. Uporniško gibanje je zavzelo v Indiji tolikšen obseg, da je moral državni tajnik za Indijo Amery javno sporočiti, da so

bile za vzpostavitev reda izdane stroge odredbe. Priznal je, da je položaj izredno težak in nevaren. Poročila, ki jih je potrdil državni tajnik, so res vznemirljiva. Izdati so morali posebne ukrepe za zaščito železnice in vlakov, ker je vedno polno sabotaž. Prijetih in sodišču izročanih je bilo več voditeljev in nekaj tisoč upornikov. Zaplenjenega je bilo mnogo orožja. To pa ni moglo zavreti delovanja upornikov, ki so se razdelili v več skupin, ki zadajajo angleškim četam precejšnje težave navzlic mogočnim sredstvom, ki jih imajo ti na razpolago, ter navzlic barbarim načinom, s katerimi skušajo ti zatreti upor. Angleži so obkolili vstaje v nekaterih gozdnih pokrajinah in jih zapodili v gozdove, ki jih nameravajo nato zažgati. Toda navzlic tem radikalnim ukrepom so naleleti Angleži na vedno hušji odpor in minister Amery je v opravičilo smatral za potrebno izjaviti, da se odigrava boji na težavem ozemlju in v neugodnih klimatskih razmerah. Po izjavah dopisnikov londonskih listov in tudi dopisnika »Times« je med drugim prišlo do upora zato, ker so angleške oblasti s silo izvajale novačenja za angleško vojsko.

Lizbona, 15. jul. AS. Kakor je zvedel »Times«, so izbruhli nemiri v indijski pokrajini Sund zaradi tega, ker so Angleži klicali domačine v vojaško službo. Angleško poveljstvo, ki naj zatre upor, je poslalo nekeaj čet, med njimi tudi padalske oddelke, da bi pregnali upornike iz gozdov in jih potem polovili.

Bangkok, 15. jul. AS. Indija je dokončno in nepreklicno v vojnem stanju z Anglijo, je izjavil govornik Lige za neodvisnost Indije v vzhodni Aziji. Mahatma Gandi je je zopet prevzel vodstvo naroda in vseh Indijcev v vzhodni Aziji ter z velikim zanimanjem pričakuje sklepe, ki bodo sprejeti na narodnem kongresu v Vardi. Ni dvoma, da bo odgovor vseh Indijcev na Gandijev oklic tak, da bo zadiril vse svet. Vsi Indijci se bodo brez pridržkov udeležili zadnjih bojev za osvoboditev Indije.

Sofija, 15. julija. AS. Bolgarski poslanik v Berlinu je bil premeščen v Madrid. Za novega bolgarskega poslanika v Berlinu je bil imenovan bivši trgovinski minister prof. dr. Zagorov.

Rooseveltovi »diplomatski uspehi«

Berlin, 15. jul. AS. Dopisnik »Diplomatske in politične korespondence« poroča, da Roosevelt napoveduje po svojem časopisu »velike diplomatske uspehe«, ker se ne more pohvaliti z vojaškimi zmagami. Kakor je znano, gre za celo vrsto pogodb v korist skupine »držav«, katerih »vladec« se nahajajo v Londonu in Washingtonu. Te »vladce« bodo smele uživati vse ugodnosti zakona o posojilu in najemu. Med njimi so »vladave« Poljske, Norveške, Grčije, Nizozemske, Čehoslovaške itd. S to plemenito gesto bi Roosevelt vsekakor rad izrazil vstaje in nered v zasedenih krajih. Predsedniku je seveda vseeno, kako bo prebivalstvo

prenašalo posledice morebitne sabotaže. Londonska in washingtonska morala za take posledice ne skrbi. Druga prednost, ki jo Roosevelt pričakuje od teh »koncesij«, danih Islandiji, Iranu ter Iraku je ta, da bodo ti kraji zaslužili ameriški kapital tudi po vojni, ko bodo morale plačevati obresti za prejeta posojila. List zaključuje, da je zakon o posojilu in najemu le preprosto propagandno sredstvo, ki služi predvsem severnoameriškim trgovskim koristim ter imperialističnim ciljem Bele hiše. Nekatere južnoameriške republike to že dobro vedo.

Ameriško ljudstvo ni vedelo resnice

Roosevelt ga je pahnil v vojno navzlic resnim svarilom

Rim, 15. julija. AS. V julijški številki lista »La Vita Italiana« piše Giovanni Preziosi o stiski, ki je nastala v Ameriki in Angliji zaradi naraščajočega pomanjkanja ladijskega prostora pri trgovski mornarici naslednje: Zvezni urad trgovske mornarice Združenih držav je sporočil ameriški vladi dne 26. februarja 1941, torej še pred vstopom Združenih držav v vojno, da Združene države ne morejo dati Angliji na razpolago nobene prevozne ladje, ker sami nujno potrebujejo vsaj 600.000 ton trgovskega ladjstva za lastne potrebe. Severnoameriška trgovska mornarica ima skupno z ladjami obrežnega in notranjega rečnega prometa 7 in pol milijona ton, toda od tega je za prekoceansko plobovo sposobnih le 331 parnikov ter 46 petrolejskih ladij, ki imajo skupno le 2 in pol milijona ton. Toda Roosevelt in njegovi judovski svetovalci se niso ozirali na dragoceno izjavo najpristojejšega orga-

na za trgovsko mornarico, kakor tudi ne na poročila pomorske komisije v senatu, izdanem dne 15. maja 1940. Združenim državam ni grozila nobena evropska ali druga sila. Senatno poročilo je proglašalo za nepotrebno vsakršno vojaško zvezo s katero koli evropsko državo — tudi z Anglijo — in je nasvetovalo popolno izolacijo Združenih držav, ki naj se ne vmešavajo v evropske zadeve, naj se ne zanimajo za finančno stanje vojskujočih se evropskih držav in naj ameriška industrija ne dela orožja za tuje države. Mnenje, da lahko Združene države tvegajo vojno, in sicer celo same proti zmagovitim evropskim totalitarnim državam, je temeljilo na napačnem in neutemeljenem ocenjevanju dejstev. Roosevelt ter Judje Morgenthau, Maruh, Vise in drugi so ta poročila pred ljudstvom zakrili ter so pahnili Združene države v vojno.

Ob tridesetdnevnici žrtve Arielle Rea

Ob tridesetdnevnici smrti Arielle Rea so fašistični tovariši v Ljubljani, katerim je bilo dano gledati zadnje plemenito dejanje Arielle in prisostvovati njenim plemenitim delom ter sodelovati z njenim mladostnim vzletom, počastili njen spomin s spominsko mašo, ki je bila darovana v urtu Zveze. Tej spominski daritvi so prisostvovali mnogi fašisti, saj je bila darovana v spomin žrtve in prav v ta namen je Zaupnica ženskih fašistov v Ljubljani ga. De Vecchi želela, da se to zgodi.

Prav redko se dogaja, da bi pri podobnih slavnostnih kdo bil tako počaščen in bi mu bila izkazana toliko zvestoba in tovariška ljubezen.

Tu v Ljubljani, kjer se fašisti čutili tesno povezane z vojniki, ki so v prvi črti v boju proti boljševizmu, in kjer liktorsko delovanje zavzema isto pot, kot pri prvih bojih skvadristov, je padla tovarišica, z očmi proti nebu in s čelom proti sovražniku kot dober vojak. V spomin vseh je kot najvišji simbol fašistične

misli in kategorični imperativ.

Bila je ubita na podoben način, ki ga uporabljajo komunisti, ki ubijajo in potem zbežijo. Videli smo Arielle Rea, ki se je uvrstila v trenutku v vrsto fašističnih mučenk med prvimi, ker je bila ženska, mlada in čista. Med prvimi, ker je izbrala z zanosom med tolikimi potmi, ki so ji bile dane, naitrno in natežjo pot, ki si jo je treba utirati skozi ogenj.

Ekscelencija Visoki Komisar, Ekscelencija General Robotti, namestnik General Montagna, brat in sestra padle, tovarišica Semini kot predstavnica ženskih fašistov v Triesteju, Tajnik GUFa v Triesteju z ženskim predstaništvom fašistov od prav tam in mnogi drugi so prisostvovali tej lepi slavnosti.

Sveto mašo v spomin padle je daroval pater Marino, vojaški kurat. Gospa De Vecchi pa je v svojem govoru priključila v spomin vsem delo in zanos mlade fašistice ter ji v svojem govoru posvetila vse najlepše.

Akademije, šole in zavodi GIL-a

Akademije, zavodi in šole GIL-a, ki so se ustanovili do sedaj*

Ko je prekoračil Gil dobo študija in poizkusov, je nastopil konkretno poti svoje obsežne in krepke vzgojne delavnosti.

Ze v prvih začetkih fašističnega prevzema vlade je obrnil Duce na to poprišče vso svojo skrb in pozornost ter je s »Carto della scuola« postopoma uvrstil vzgojno funkcijo z vsemi ostalimi življenjskimi in važnimi narodnimi problemi.

Zavodi, ki so se ustanovili v Italiji in v tujni od 19. stoletja dalje, so se bližali svojemu koncu. Tudi najbolj poznani izmed njih so storili pač, kar so mogli, v resnici bolj malo; njihovo delo je bilo skoraj vedno negativno in rušilno. Ti zavodi so bili pač otroci svojega časa; tistega časa, ki je bil tako ljub in drag ljudem starega meščanstva, vdani vsemu in pripravljeni na vse. Ta svet se je pa začel podirati pod razkrajajočim bičem nove revolucije in borbene generacije, ki je združila v sebi najlepše težnje in najčisteje ideale.

Na razvalinah te revščine in večkrat celo pokvarjenosti so se začele dvigati akademije, zavodi in šole Gila, svetišča vere in gorečnosti, trden izraz strankine volje ter bojišča proti sebičnosti strankarskih interesov, proti ozkosrčnim idejam in krajevnim klikam.

Ze ustanovljenim so se pridruževali vsako leto novi zavodi, vsi usmerjeni proti istim smotrom, kulturnim in poklicnim, a istočasno tudi političnim in plemenskim smotrom, ki niso samo sodobni, ampak uprli tudi v bodočnost proti fašističnemu idealu višjega življenjskega pojmovanja in toliko zaželenega romanstva.

Da bi se uresničilo prizadevanje po duhovnem dvigu našega ljudstva, je bilo treba posvetiti posebno pozornost bodočim vzgojiteljem ter misliti na kadre te brezmejne legije na pohodu proti novim ciljem duhovnega prerodenja našega naroda.

Ta naloga je sicer težka, a ne neizvedljiva.

ker pristopajo k tem novim zavodom prav tisti moške, ki so živeli v ozračju revolucije ter imajo za seboj že dolgo dobo nesebičnega sodelovanja v vrstah mladinskih organizacij; zato so sposobni, da postanejo zavestno orodje propagande in trdnega vodstva vseh mladostnikov obnovljene Italije.

Akademija Gil-a - Foro Mussolini, Roma. — Ženska akademija Gil-a Orvieto. — Glasbena akademija Gil-a, Roma. — Glasbena akademija Gil-a - Foro Mussolini (ženski oddelek), Roma. — Zavod za voditelje in upravne funkcije Gil-a, Città di Castello. — Zavod za voditelje Gil-a (srednja tehn. šola), Rieti. — Subliska akademija Gil-a - Foro Mussolini, Roma. — Zavod za učitelje Gil-a, Roma. — Žensko učiteljsko Gil-a, Orvieto. — Liktorski zavod - Foro Mussolini, Roma. — Aeronavtični zavod »Bruno Mussolini«, Forlì. — Navtični zavod, Brindisi. — Navtični zavod, Venezia. — Mornarski zavod »Caracciolo«, Sabaudio. — Zavod za vojaško specializacijo, Bolzano. — Zavod za učitelje v organizacijah Gil-a, Udine. — Ženski zavod za voditelje Gil-a, Firenze. — Zavod za učitelje zborovskega petja, Vicenza. — Zavod za učitelje zborovskega petja, Bergamo. — Ženski zavod za poveljnice Gil-a, Vittorio Veneto. — Moški zavod »3 gennaio« za vojne sirote (Trgovska strokovna šola), Torino. — Moški zavod »Medaglia d'oro Aldo Fiorini« za vojne sirote (Strokovna industrijska šola), Lisee. — Zavod »Vittorio Veneto« za vojne sirote (Strokovna rokodelska šola), Firenze. — Moški in ženski zavod za vojne sirote (Osnovna in strokovna šola), Teramo. — Moški zavod za vojne sirote (Srednja šola), Spoleto. —

* (Op. ur. Prosimo vse one, ki bi se za nje zanimali, da se obrnejo za pojasnila na urade našega Zveznega Poveljstva.)

Moški zavod za vojne sirote (Moška strok. šola kmetijskega tika), Pontinia. — Zavod za vojne sirote (srednja šola), Padova. — Zavod za vojne sirote (osnovna šola), Tagliacozzo.

Gospodarstvo

Hrvaški denarni zavodi v I. 1941

Vsi najpomembnejši hrvaški denarni zavodi so v prvi polovici leta izdali svoje bilance in tako si moremo ustvariti vsaj v glavnem pregledno sliko o denarstvu v Nezavisni Državi Hrvaški. Denarni zavodi se ločijo v splošnem v dve glavni skupini. Prva skupina obsega pet zagrebških velebank in sicer Prvo hrvaško štedion, Hrvaško deželno banko, Bančno društvo za Hrvaško, Združeno banko in Hrvaško občo kreditno banko. V drugi skupini sta dve veliki hranilnici in sicer Hranilnica NDH in Zagrebška mestna hranilnica. Pomen prvih petih velebank je razviden že iz tega, da so razpolagale v minulemu letu z delničkim kapitalom 420 milijonov kun, ki pa se je med letom radi povišanja delniških glavnice povečal na 565 milijonov kun, kar znaša 82% vsega kapitala, ki je na Hrvaškem vložen v bančne delnice. Rezerve teh petih zavodov so znašale 228 milijonov kun, vloge 1451 milijonov kun. Upnikov so imele za 2233 milijonov kun in izkazujejo vsega skupaj 23 milijonov kun dobička, kar bi odgovarjalo obrestovanju 5,5% vsega kapitala. Blagajniške zaloge in druga likvidna sredstva v domači in tuji valuti so znašala 852 milijonov kun. Vrednostnih papirjev so imele za 947 milijonov kun, med temi 588 milijonov kun v hrvaških državnih papirjih. Dolžnikov je bilo vsega skupaj za 2031 milijonov kun. Od tega obsegajo posojila trgovini in industriji 889 milijonov kun.

Obe veliki hranilnici imata le malo lastnih sredstev, namreč 79 milijonov kun, zato pa so tem večja tuja sredstva, največ vloge, ki znašajo 1781 milijonov kun. Dobitke, ki ga izkazujejo zavoda za lansko leto znaša 9,5 milijona kun. Blagajniške zaloge in vloge pri Državni banki in Poštni hranilnici znašajo za oba zavoda 781 milijonov kun, kar je v primerih z velebankami precej več in kar kaže, da polagata oba zavoda veliko skrb na likvidnost. Upnikov izkazujejo oba zavoda 910 milijonov kun, neznatna pa so posojila na nepremičnine, ki sta jih dala oba zavoda le za 92 milijonov kun.

V obeh primerih vidimo, da so denarni zavodi lani skušali ves čas imeti velike količine likvidnih sredstev na razpolago. Nepomembnost vseh ostalih bank je razvidna še najbolj iz tega, da si ostalih 18% bančnega delniškega kapitala na Hrvaškem, ki znaša v celoti 689 milijonov kun, deli med seboj kar 138 bank. Med manjšimi denarnimi zavodi se pri doseganju razvoja obeta uspešna bodočnost bolj hranilnicam kakor pa bankam.

Predpisi o porazdeljevanju tekstilnih izdelkov, obutve in oblačilnih predmetov

Racioniranje klobukov in čepic: Glede racioniranja klobukov in obutve se dajejo še sledeča pojasnila: 1. Duhovniški klobuki niso racionirani.

2. Otroški in deški klobuki in otroške in deške čepice. Kot takšni se imajo smatrati klobuki in čepice otroške oblike z doli navedenimi merami: od 1. do 4. leta mera 47-51, od 5. do 14. leta mera 52-56.

3. Pri cokolih mora ostati gleženj prost; to se prvi, na vrhu cokelj ne sme biti drugega ko priprost kožnat jermen ali trak iz tkanine v sredini, da se jih z njimi priveže na nogo. Dodatek preprostega traku iz tkanine, s katerim se jih pritrdi k gležnju, se vendar sme dopustiti pod pogojem, da ostane prodajna cena v mejah maksimalnih cen.

Naraščanja hranilnih vlog v Kraljevini. Ze od nekdanj italijanski davelec in obrtnik varčuje in tudi v sedanjih časih je dan varčevanja poseben poudarek, ki ni ostal brez vidnega, razveseljivega uspeha. Pošne hranilnice so v zadnjih mesecih povsod redno zabeležile naraščanje hranilnih vlog. Mesečni višek dosega redno 1 milijardo lir. Vloge v hranilnicah so znašale leta 1941 46 milijard lir, konec aprila leta 1942 pa so že dosegle 49 milijard lir.

Pomembno odkritje zemeljskega plina v pokrajini Veroni. V pokrajini Verona so odkrili več zemeljskih razpok, iz katerih uhajajo velike množine metana. Po izjavah strokovnjakov bo zemeljski plin, ki je v glavnem iz metana, lahko kril vse potrebe Verone. Plin je izrednega pomena za pogon motornih vozil in ga je Verona doslej uvažala iz drugih pokrajin.

Omejitve prevoza piva na večje razdalje v Nemčiji. Da se ne bi po nepotrebnem ovirali za vojno pomembni železniški prevozi, je bila izdana prepoved prevoza piva na večje razdalje kakor 250 km. S tem v konsumu piva v Nemčiji ni nič spremenjeno, ker je piva dovolj na razpolago, pač pa bodo pivovarne zalagale le svoje najožje okolišje, kakaj že za prevoz v večjo razdaljo kot po 100 km je treba posebnega dovoljenja iz pristojnega pivovarniškega združenja.

Polja in vrtovi na Krimu obdelani. V vinogradih, katerih je na Krimu 11.000 hektarjev, so letošnja opravila srečno končana in se obeta lepa trgatve. Prav tako gre delo lepo izpod rok v sadovnjakih in zelenjadnih vrtovih, katerih je na Krimu 23.000 hektarjev. V zvezi z novimi agrarnimi preureditvami so dobili domači kmetje mnogo plodne zemlje za lastno uporabo. Vsega skupaj je bilo kmetom razdeljenih 6.000 hektarjev njiv.

Produkcija tobaka na Hrvaškem. Površina tobačnih nasadov v Neodvisni Državi Hrvaški se je letos povečala za dobrih 1778 hektarjev in znaša 8722 hektarjev, medtem ko je dosegla lani pičlih 7000 hektarjev. Zato bo letošnji pridelek po dosedanjih cenitvah znatno večji od lanskega. Dosegel bo 9,5 milijonov kilogramov, medtem ko je lanski pridelek dosegel 6,2 milij. kg. Tudi predelovanje tobaka in izvoz se bosta povečala. Medtem ko so lani na območju države predelali le 4,5 milij. kg tobaka, ga bodo letos predelali v tobačne izdelke 6 milij. kg. Dalje je izvoz tobaka v listih, ki je v preračunskem letu 1940-41 znašal le 1,2 milij. kg, dosegel v letu 1941-42 okrog 5 milij. kg. Prav tako je v zadnjem letu dosegel izvoz tobačnih izdelkov okrog 0,4 milij. kg.

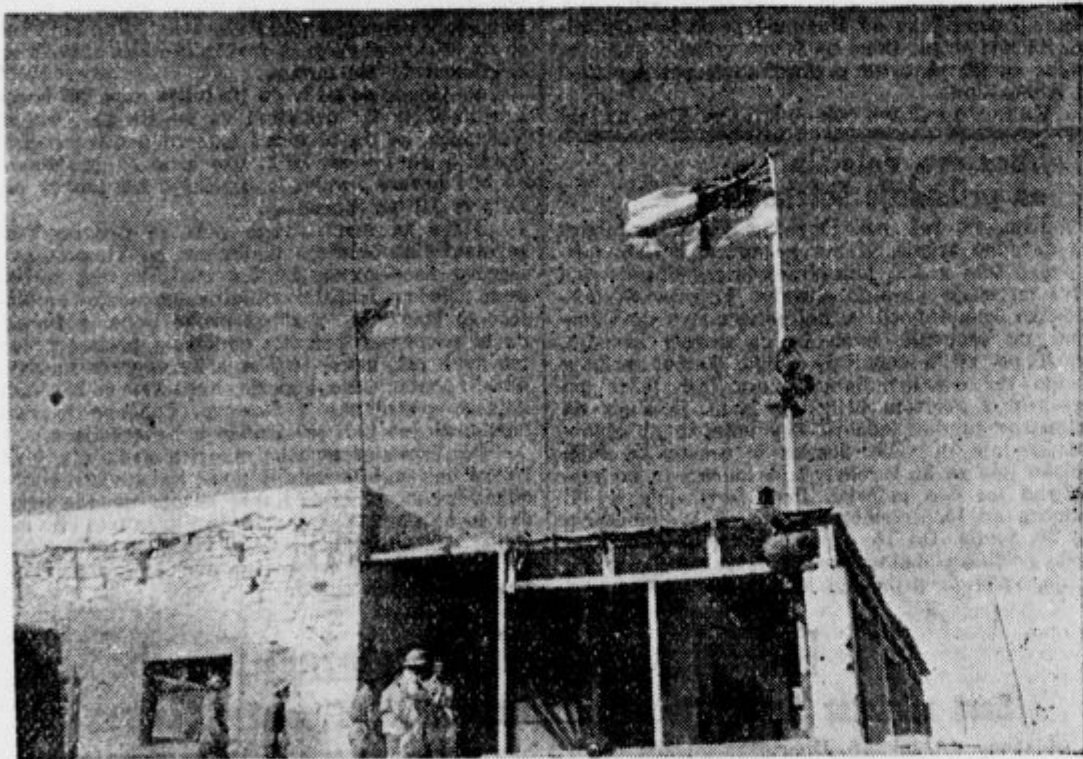
Cene premogu v Srbiji. Cene premogu so se zvišale v Srbiji za okrog 50%. Tako znaša cena za tono na vlačilu ali na nakladalni postaji 725 do 840 dinarjev za črni premog, 400 do 825 dinarjev za rujav premog in 300 do 650 dinarjev za lignitni rujav premog, medtem ko pravi lignit velja 200 do 430 dinarjev. Veletrgovci so upravičeno sorazmerno k številu nabavljenih ton povišali navedene cene za 4 do 8%, trgovci na drobno pa imajo pravico na 15% zasluzka.

Kaznovani obrtniki

Urad za kontrolo cen na Visokem komisariatu objavlja:

Civilno kazensko sodišče v Ljubljani je obsodilo zaradi previsokih cen Lampiča Alojzija, mesarja na Uneu 66, na 20 dni zapore in 300 lir globe; Karla Johansena, mornariškega mehanika, stanujočega na Poljanskem nasipu 40 v Ljubljani, pa na tri mesece zapore in 400 lir globe.

Okrajno sodišče v Logatcu je obsodilo zaradi preokračanja maksimalnih cen: Logarja Vinkota iz Cerknice na 400 lir globe, Josipa Intiharja iz Cerknice na 150 lir, Josipa Ronka iz Cerknice na 100 lir, Elo Zupana z Rakeka na 400 lir in Angelo Dovjaka z Rakeka na 400 lir globe. Ker sta si nabavila preveliko zalogo surovega masla sta bila kaznovana Ivana Vavken iz Rovi na 200 lir in Alojzij Rupert s Petkovca na 100 lir. Obema je bilo maslo zaplenjeno. Ker nista prijavila mesa sta bila obsojena Karel Gostiša iz Gornjega Logatca na 100 lir in Stefanija Puntar iz Dol. Logatca na 100 lir globe.

Angleško zastavo so odstranili v trdnjavi Marsa Matruh Italijanski vojaki-ujetniki v tem kraju in jo nadomestili z italijansko zastavo.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Labrador, ki je bil imel tesne zveze s Talleyrandom, je takoj v začetku z vso silovitostjo načel vprašanje Toskane in vojvodine Parme. Zdelo se je, da se bo vnela velika bitka. Pozneje pa so vse prepustili času, ki naj pomaga omiliti ves spor.

Kadar se govori o počasnem delu kongresa, se ne vpoštevata dovolj »čas«, ki je bil vedno velik politični činitelj.

Talleyrand je dne 17. oktobra 1814 pisal svojemu kralju: »Če bo car Aleksander vztrajal, tedaj Avstrija ne bo popustila, ker se je preužela za vso stvar. Ker pa se boji, bo vso zadevo zavlačevala.« Kjer pa stoji beseda Avstrija, je treba dejansko brati: Metternich, in kjer se govori o bojazni, se lahko ta beseda nadomesti tudi s pojmom »umetnost vladanja«.

To politiko zavlačevanja pa je Metternich uporabljal ne samo v tem vprašanju, ampak tudi v zadevah Poljske in Saške.

Prince Beneventski se je najbolj bal, da bi se Metternich odločil za jasno politično smer in privlekel na dan kakšen politični načrt. Kongres je namreč avstrijskega cesarja in vlado preveč veljal; preveč je bilo izdanega denarja za sijaj in bogati lišp. Toda vlada je morala delati tako, da so bili knezi in diplomati vedno obdani od sijaja in razsipnosti, da bi nato v drugih vprašanjih bili manj pazljivi in bolj popustljivi.

Toda tudi dobrih stvari je enkrat preveč, zato je po nekaj mesecih bilo treba preiti na glavna vprašanja, ker bi sicer vsi bili že preužrjeni. Plesanje in zabava nista mogli biti edina točka dnevnega reda, dasi se je ravno Metternich vsega tega najbolj posluževal.

Vsaka igra pa postane enkrat dolgočasna. Včasih so izbruhnili na dan taki spori, da se je zdelo, da se bo kongres moral raziti. Toda dogodki sami so poskrbeli za to, da so člani kongresa pohiteli z

delom in izdelali sklepe kongresa. Napoleonov beg z Elbe je zopet združil vezi med zavezniki. Zopet je nevarnost nagnala narode skupaj v skupno fronto; narodi so hote ali nehote morali najti izhod vsem težavam.

Ko je Napoleon prišel nazaj v Francijo in se izkrcal na francoski obali, je vzkliknil: »Dunajski kongres je razpuščen!« Pri tem pa se je zmotil. Ta njegova zmota je bila zanj usodna. Reči bi moral: »Kongres je našel izhod!« To je bila resnica. Dejansko se je dunajski kongres zaključil dne 9. junija 1815, ko je bila podpisana sklepna pogodba, končal pa se je devet dni pozneje pri — Waterlooju.

MED SCHÖNBRUNOM IN DUNAJEM

V Schönbrunu so se še vedno zanimali za usodo Parme. O njej so govorili pri Mariji Luizi, kjer so poudarjali, da je bila od te vojvodine odvisna sreča bivše cesarice. Črna zver Schönbruna je bil knez Talleyrand. Marija Luiza ga ni mogla videti in prince Beneventski ji je vračal njen prezir z istim denarjem. Tedaj je Talleyrand pisal v Pariz: »Nikdar nisem žel obiskat Marije Luize in zdi se mi, da ona sama prav nič ne želi mojega obiska.« Staremu državniku je bilo pač nerodno hliniti se pred tisto, ki se ji je tako priklanjal, dokler je bila cesarica v dvoranih palače na Tuilerijah.

Parmska zadeva pa ni bila tako enostavna. Za vojvodino Parmsko so se pripravili sin etrurske kraljice, Portugalska je stavljala svoje zahteve, cerkvena država in avstrijski cesar pa sta tudi uveljavljala svoje nazore zlasti o Placenzii.

Marija Luiza pa je Parmo smatrala za pribežališče, kjer bo našla toliko zaželjeni mir. Tam se bo lahko skrivala s svojimi čustvi in občutki vesti; Dunaj je postajal preveč pozoren nanjo.

Vedno bolj se je zavedala, da je po zahrbtni igri političnih računov postala »vdova«, dasi je njen mož še živel in jo je njegov sin ob njej vedno spominjal nanj.

Toda sin ji ni bil dovolj; vsak dan je lahko opazala, da se med njo in sinom koplje vedno globlji prepad. Opazila je, da se obema plete različna usoda, ki ju bo popeljala na različna pota. Nekoč je rekla: »Ni izključeno, da bo moj sin postal še kaj velikega, vendar

zase želim samo to, da bi postala vojvodinja parmska.«

Toda včasih se je zopet zavedala in tedaj je govorila: »Vam se zdi, da sem shujšala. Resnično, najbrž bom kmalu umrla. Kaj bo tedaj z mojim sinom!«

Toda hitro se je zopet znašla in to s tisto lahkotnostjo, ki je pri ženskah tako naravna.

Za malega Napoleona je skrbela gospa de Montesquiou, ki je obenem z Menevalom bila najbolj vdana Napoleonu v vsej okolici, ki je obdajala Marijo Luizo. Baron Meneval je često obiskoval malega rimskega kralja in se je rad pogovarjal z gospo Montesquiou, ki ga je spominjala na lepe čase imperija.

Med temi pogovori sta oba rada razpravljala o obnašanju svoje gospodariče. Obžalovala sta njene slabosti in obsojala podlost prilivovalev, ki so se sukali okoli nje.

Marija Luiza svojega nagnjenja do generala Neipperga ni več mogla prikrivati. Vsak večer so v salonih pri Mariji Luizi prirejali koncerte.

Kadar so dopuščale razmere, sta Marija Luiza in Neipperg odhajala na dolge izlete. Pogovori v tihoti gozdov in brezinega polja so se mogli razvijati brez vseh dvornih predpisov in Neipperg je lahko računal: njegova žena je bila zelo hudo bolna, Napoleon pa je bil daleč. Parma bi bila lepa vladavina zanj. Metternich mu je to večkrat namignil in car Aleksander je dal besedo, da bo z vsemi silami zagovarjal namene bivše francoske cesarice. Rad se je bahal, da je bivši cesarici zelo naklonjen.

Toda življenje v Schönbrunu ni bilo vedno tako idilično. Večkrat so prihajali gostje, ki jih ni bilo mogoče vreči skozi vrata.

Prince Evgen Beauharnais je prihajal zelo pogosto, da bi se pogovarjal s soprogo svojega očima. Prišel je včasih tudi stari knez de Ligne, ki je prinašal novice a kongresa. Seveda jih je pri tem po svoje zabelil, kakor je to vedel samo on.

Evgenija pa je Neipperg preziral in skoraj da sovražil. Kneza de Ligne je rajši videl na dvoru, ker je bil pač že skoraj osemdeset let star. Hodil pa je še zelo pokonci in se le malo naslanjal na palico. Resnično pa je bil knez že blizu konca, kajti že istega leta je dne 13. decembra odšel na drugi svet. (Dalje.)

Invalidi so odlični strokovni delavci

Le malokdo izmed ljubljancev ve, da deluje že nad 20 let v Ljubljani v Lipičevi ulici državna protezna delavnica, ki izdeluje vse najrazličnejše ortopedске izdelke, kakor proteze, ortopedске čevlje, kilne pasove in podobno. Še manj je pa znano, da delajo v teh delavnicah skoraj izključno sami invalidi, ki so kljub temu, da jim je nesreča zmanjšala telesno sposobnost, odlični delavci in izvršni strokovnjaki za svojevredno ortopedsko panogo. Med vsemi — je jih nad dvajset — sta le dva, ki nista invalida, pri čemer ne smemo prezreti, da so skoraj vsi nad 50 odstotni invalidi, torej znatno onesposobljeni.

Ob koncu prve svetovne vojne so se v Ljubljani enovali prvi začetki sedanjih ortopedskih delavnic, in sicer leta 1919. Na tehnični srednji šoli, leta 1920. pa se je delavnica že preselila. Prva povojna leta so zahtevala veliko dela, toda tudi vsa naslednja se delo ni zmanjšalo in povprečno vsako leto so ortopedске delavnice izvršile okrog 9000 raznih naročil. Najvažnejši in najpomembnejši izdelki delavnic so vsekakor proteze, tako za roke in noge, kakor tudi razne oporne naprave.

V delavnicah izvršujejo proteze po dveh načrtih. Starejše vrste protez so usnjate, novejša pa lesene in iz lipovega lesa. Lesene so nekoliko lažje in zato bolj priljubljene. Veliko je dela, preden je izdelana proteza. Najprej je treba vzeti točne mere, nato pa iz likove kladel izdelati pravilno obliko in jo izvoliti, da je čim lažja. Ko je les obdelan, je stena lesene proteze debela komaj 7 mm. Ne bi bila dovolj trdna, zato jo oblepijo še s platnom in prevlečejo s pergamentno kožo, ki ji da neprimerno večjo trdnost proti udarcem. Vzporedno s tem delom je treba izdelati potrebne pregibe za stopalo, za gleženj ali za koleno. Vsi ti pregibi se izdelajo iz železnih ali jeklenih tračnic. Da je obdelovanje lahko, imajo delavnice posebno mehanično delavnico in kovačnico. Obe sta opremljeni z izvršnimi stroji, med katerimi so nekateri celo izdelani prav posebej po lastnih načrtih za potrebe delavnic. Prav tako je tam delavnica za brušenje in poliranje železnih delov in tudi ponikljavalnica. Za obdelovanje lesa je na razpolago dobro opremljena mizar-ska delavnica. Kljub temu pa izdelovanje lesenih protez zahteva izredno mnogo ročnega dela. Vsaka proteza je namreč nekoliko drugačna in jo je vedno treba prilagoditi na roko ali nogo. Zato mora biti vsaka izdelana po svoje in to lahko opravi le strokovnjak, ki dela z ljubeznijo in veseljem.

Važen oddelek delavnice je dalje čevljarna, kjer izdelujejo ortopedске čevlje. Tam hranijo tudi ve-

liko zbirko najrazličnejših kopit, ki so bila napravljena za noge invalidov. Čevlji najrazličnejših oblik, izredno visoki ali prav posebej ukrivljeni, so tu vsakdanje delo mojstrov, ki z navadnimi čevlji nimajo nobenega opravka. Poseben oddelek je dalje za izdelovanje usnatih protez. Tu morajo najprej napraviti odliček pohabljenega uda, ki naj dobi protezo, v mavcu. Na tem modelu se potem izdeluje usnjata proteza in na njej se pritrdijo potrebne železne vezli.

Nad vse posrečena je bila misel, da so bili izbrani za ortopedsko delavnico v glavnem strokovni delavci-invalidi. Zakaj le ti sami dobro vedo, kako važna je res dobra in pravilno narejena proteza, ki ne muči vsak dan sproti invalida, ki jo nosi. Le ti tudi lahko delajo s toliko vztrajnostjo in ljubeznijo, da ustrezajo zahtevam dela, saj se zavdajo, da s tem pomagajo svojim sotrpnikom, ki so prav tako kakor oni sami brez lastne krivde padli v nesrečo. Vsek izmed strokovnjakov, ki dela v teh delavnicah, smatra za svojo častno nalogo, da da iz rok izdelke, ki zadovoljuje v celoti in ki v resnici tudi zaleže. Zato je ta delavnica med vsemi delavnicami v Ljubljani prav gotovo najbolj vzorna, saj teče v njej vse delo po najvišjem načelu: Ljubzen do bližnjega.

Hrana naših prednikov je bila tečna

Ljubljana, julija.

Dandanes, ko obstoji naša vsakdanja hrana v glavnem iz krompirja, fižola in koruze, se marsikdo z začudenjem vprašuje: »Kaj pa so jedli naši predniki, ko ni bilo teh živil?« Saj to ve dandanes namreč že vsak šolarček, da so krompir, koruzo in fižol prinesli iz Amerike.

Torej kaj so jedli naši predniki? Odgovor je lahek: v glavnem proseno kašo, ovsen zdrob in pa bob, grah ter lečo. Pšeničen kruh, ajdove žgance in druga jedila iz žita so evedna poznali tudi naši predniki, toda take dobrote niso bile vsak dan na mizi, le ob večjih praznikih. Prosa pa so naši kraji pridelali včasih prav ogromno, in če bi kdo od naših prednikov rečimo izpred dve sto let sedaj vstal, bi se čudil našim poljem: »Kaj neki ljudje jedo, ko ni nič prosa vsejane?« V resnici prav sedaj, ko se bliža tudi žetev prosa, vidimo, da so naši kmetje na to koristno žitarico skoraj pozabili. Prosa res izdatno obrodi, bolj kakor kakor koli druga žitarica, toda grozi mu nevarnost toče in drugih ujm. Kadar je bila slaba letina ali pa je toča pobila prosena polja, tedaj je nastala v deželi huda lakota. Pred kakimi 150 leti, pod cesarico Marijo Terezijo in Jožefom II., so kmetje tako rekoč s silo naučili saditi krompir, to žužičevo jabolko, kakor so ga kmetje imenovali; od tedaj je nevarnost hudih lakot v naših krajih kolikor toliko odstranjena, saj krompirju toča ne škoduje toliko kakor drugim rastlinam.

Boba so naši dedje tudi veliko sadili. Zadnja desetletja pa ga je popolnoma izpodrinil fižol, ki je pač bolj slačen, vsaj tanjšo kožico ima. Vendar je bob proti ujmam bolj odporen kakor fižol, je pač domačin. Isto velja tudi za lečo.

Proso je bilo deloma izpodrinjeno tudi od koruze. Gojenje koruze je pri nas mlajše kakor se splošno misli. Zanesena je bila k nam z juga, od tod ime sturšice, turško žito, čeprav nima s Turki prav nič opraviti. Verjetno je, da so jo zanesli v Evropo Španci, od njih so jo prevzeli Arabci, od koder se je gojitev preselila najprej na Balkan. Tudi italijanski jezik pravi koruzi »turško žito«.

Se dandanes žive v naših krajih stari ljudje, ki vedo povedati, da so jedli meso samo trikrat na leto: o božiču, veliki noči in na žegnane domače fare. Govejeja mesa naši predniki skoraj niso poznali, pač pa svinjeko prekaljeno. Pa so le doživeli visoke starosti! Kadar so šli na romanje ali kam drugam na prošenje, na sejem in podobno, tam

† Župnik Franc Zorko

Danes jutraj ob pol 8 je v zavetišču sv. Jožefa umrl g. Franc Zorko, župnik pri Sv. Duhu ob Krškem. Rodil se je v široki soti pri Vačah 3. novembra 1882. Gimnazijo je študiral v Ljubljani kot gojenec Alojzijevega. V duhovnika je bil posvečen 12. julija 1906. V službi je bil kot kaplan v Smledniku do 1909, kurat v Nadežnem selu do 1914, župni upravitelj na Slapu do 1915, kaplan v Vodicah do 1918, nato osem mesecev vojaški kurat in od leta 1919. naprej župnik pri Sv. Duhu. Ko ga je lani zadela kap, se je preselil v Ljubljano. — Njegovo truplo leži v mrtvašnici zavetišča sv. Jožefa. V petek ob osemih bo v zavetišču Requiem, nato bodo truplo prepeljali na Zale, od koder bo v petek popoldne ob pol treh pogreb k Sv. Križu. G. župnik Zorko je bil zelo nadarjen in vesele. V gimnaziji je bil vedno odličnjak. Bil je znan po svoji duhovnosti, s katero je poživljal svoje govore in pouk v šoli ter razvedroval svoje tovariše. Njegovi sošolci bodo zamj opravili po tri svete maše, kakor so si obljubili. Zvesti božji duhovnik naj počiva v miru!

Sestavljanje lesenih protez.

Lažnivi lama

(Tibetska pravljica.)

Na samotni gorski planjavi je živel sredi vasice pastirjev in kmetov budistični svečenik Ujuk-lama. Toda Ujuk-lama ni hodil po stopinjah modrosti, ki jih je neizbrisno vtisnil v trda tibetska tla veliki Budha. Njegovo arce je preveč blepelo po kozlih in bikih svojih podložnikov in bilo predano prijetnostim tega sveta. Svojo častno in odgovorno službo je zanemarjal, zato pa naskrivaj trgoval, česar prav za prav ne bi smel: poceni je kupoval in drago prodajal ter odiral na ta način svoje podložnike. Preprosti vaščani so ga epoštolali kljub vsemu, kajti videli so v njem odposlanca večno smešljajočega se Budhe in Ujuk-lama je poleg tega znal spretno skriti svoje grešne razvade.

Toda po starem tibetskem pregovoru, da laž uloviš prej kakor pa jastrebnina, so ti vaščani kmalu sprevledili, da jih je Ujuk-lama grdo varal, odiral in z lažmi vodil za nos. Pritožili so se pri najbližjem predstojniku Bogdo-butuhu. Ta je po uradnem preudarku ukoril nezvestega lamo ter mu prepovedal odirati ljudi. Toda onega ni mogel dočeti: Ujuk-lama se je tako navadil laži, da mu tudi najstrožji opomini Bogdo-butuha niso šli do arca. Še dalje je varal svoje vaščane in delal med njimi zmedo. Laž mu je postala tako vsakdanja, da je danes zanikal, kar je včeraj trdil. Ljudje niso več vedeli, kje je resnica, Ujuk-lama pa se je smejal v pesi in žel od svoje lažnosti dobiček. Končno so se vaščani ponovno pritožili pri butuhu. Ta pa je obupal nad poboljšanjem svojega lamo in klical na pomoč Budho.

»Modri Budha, kaznuj nevrednega služabnika, ki se samo laže in bega ljudi.«

Budha pa mu je odgovoril: »Ne govoriš prav: nihče ne more samo lagati. Sama laž nikogar ne prepriča. Laž uspeva samo takrat, kadar ji je pri-mešano nekaj resnice. In da se boš o tem prepričal, bom takoj kaznoval nevrednega lamo: odtegnil mu bom zadnjo sled resničnosti.«

Lažnivi Ujuk je od tega dne naprej res samo lagal in modri butuhu je videl, da je bila ta kazen strašna. Kar koli je lama govoril — in Ujuk-lama je zelo rad govoril, to vsi dobro vedo — je govoril neresnično. Nihče mu ničesar ni več verjel, nazadnje so ga imeli vaščani za norca in ga zapodili iz vasi. Modri butuhu pa se je prepričal, da sama laž ne more živeti na svetu, da more poganjati le, če ji je pri-mešana resnica, kakor poganja rastlina zajedalka samo na račun drevesnega debela.

Novo tvrde na Hrvaškem. V Zemunu je bila ustanovljena tvrdka Tele-radio d. d. z delniškim kapitalom 16 milijonov kun. Družba se bo bavila z nakupom, izdelovanjem in montiranjem radijskih oddajnih postaj na kratkih valovih. Dalje bo prodajala radijske sprejemnike in izdajala tednik z radijskim programom. — V Zagrebu je bila ustanovljena delniška družba z glavnico 3 milijonov kun, ki bo izdelovala papir in strešno lepenko. — V trgovski register v Zagrebu je bila vpisana delniška družba s kapitalom 1 milijona kun. Družba se bo bavila z nakupom poljedelskih pridelkov in jih bo izvažala v Nemčijo.

Karmeličanska cerkev na Selu

V cerkvi sv. Jožefa na Selu posebno časte Karmelsko Mater božjo, katere god praznujemo prav danes, zato si oglejmo nekoliko natančneje to lepo svetišče.

Naše karmeličanke so se naselile na Selu dne 12. junija 1889. Njihov samostan je bil edini te vrste v bivši Jugoslaviji. V njem zastopujejo redovnice z molitvami in s spokornim, siromašnim življenjem za grehe drugih ter prosijo milosti in blagoslova vsemu ljudstvu. Ljudje imajo do njih veliko zaupanje ter se jim osebnost in pisмено premmnogokrat priporočajo v molitve.

Pred več kot sto petdesetimi leti je stala na prostoru sedanjega karmeličanskega samostana prva in največja tvornica za izdelovanje suknja na bivšem Kranjskem in v tedanji Avstriji sploh. Lastnika tvornice in nasproti stoječega gradiča z gospodarskimi poslopji sta bila Valentin Ruard in Jožef Desselbrunner. Leta 1817. je kupil na javni dražbi vsa poslopja in vodno silo podjetnik Andrej Malič ter napravil tam velik mlin. Ko pa je prevzel leta 1848. vosest njegov sin Andrej Jožef Malič, ki se za poslopja nekdane tvornice ni dosti brigal, je jelo vse razpadati. Po njegovi smrti so poslopja kar vidno propadala. Leta 1887. je kupila celotno posest in zraven spadajoči svet od obdvolet Marije Maličeve Kristina Bernard, po domače Šupevec, ter oboje z naklonilno listino z dne 30. avgusta 1889 izročila karmeličankam za samostan, v katerem biva še zdaj kot njegova skrbna upraviteljica.

Sprednji del nekdane tvornice je nato prezidal stavbenik Franc Falešchini do dne 24. novembra 1891 v cerkev, ki ima prav za prav dva dela, katerih eden je namenjen občinstvu, drugi pa samostanu, zakaj tik za velikim oltarjem je molilnica za redovnice. Dne 15. oktobra 1894 je dovršil v cerkvi dunajski slikar Jožef Kastner z enakoimen-skim nečakom na sprednji strani veliko podobo, ki prikazuje sv. Jožefa v krogu karmeličanskih

svetnikov. Na podobi je okoli svetnikove glave tudi njegovo ime. Ker je potres leta 1895. cerkev občutno poškodoval, so jo naslednje leto popravili, popolnoma poslikali in prenovili tudi podoba cerkvenega zavetnika. Cerkev, ki jo je blagoslovil dne 24. novembra 1891 knezofod dr. Jakob Miesia, slovesno pa posvetil dne 14. avgusta 1904 knezofod dr. Anton Bonaventura Jeglič, ima tudi stranski oltar posvečen škupalirski Materi božji. Za petdesetletnico, odkar so se karmeličanke pri nas naselile, je dobila cerkev nov oltar iz belega marmornja in čudovito lep kip Karmelske Marije. Kapelica tvori zase lepo umetnino, a je vendar v skladu s celotno cerkvijo. Kip je izdelal akad. kipar Božo Pengov. Neposredno za cerkvenimi durmi je izza leta 1930. kapelica v čast in slavo sv. Terezije Deteta Jezusa, ki je bila karmeličanka. Lep marmorni oltar v kapelici, delo kamnoseškega mojstra Alojzija Vodnika, krasi velika podoba svetnice, ki jo je naslikala Marija Sajovic, pod oltarno mizo pa je kip ležeč svetnice, ki je francosko delo. Svetnični god dne 3. oktobra v cerkvi sleherni leto slovesno praznujemo. Cerkevne orgle, ki imajo manual in osem registrov, je postavil Ivan Jenko leta 1930.

Iz cerkvenega stolpička se oglašata dva bronasta zvona. Večji (f.) ki tehta 105 kg, je bil ulit leta 1923. v Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani. Manjši (a) je težak 90 kg. Ulil ga je leta 1891. v Ljubljani Albert Samassa.

Leta 1937., ko sta bili zunanost in notranjost cerkve prenovljeni, je dobila cerkev lepo električno razsvetljavo. Leto poprej pa je bilo prizidano na desni njenega vhoda poslopje za duhovnika in za zakristijo.

Omeniti je treba še to, da ima samostan precej velik vrt s posebno kapelo, pod katero je grobnica za umrle redovnice. Ta mavzolej je dne 23. novembra 1891 blagoslovil kanonik in stolni župnik Janez Flis.

KULTURNI OBZORNIK

Knjiga barjanske poezije

J. Likovč: Svetinje nad Barjem

V slovenčevski knjigi je kot 21. zvezek izšla peta slovenska izvirna knjiga, zbirka legend in pravljic Jožeta Likoviča: Svetinje nad Barjem. V uvodu je pesnik S. Šali predstavil pisatelja kot pesnika Ljubljanskega barja, ki pa morda širšemu občinstvu ni tako znan, dasi je knjižno že izdal večje — a manj posrečeno — delo in se je tudi že sicer zelo udeleževal v listih in revijah. Začel je s svojimi svojimi pesmimi v dijaškem glasilu »Zora« takoj po vojni ter sodeloval pozneje tudi pri Križu na gori. Te pesmi so bile polne barjanske občutja, impresije in folklorne, vse zaverovane v zemljo in njeno romantično moč, tako da so se dobro ločile od tedanjih ekspressionističnih pesmi, odklanjenih zemlji in zavarovanosti v kozmično prostranost. Zato se je njegovo ime v pesniškim nekažalo pozabilo. Nasprotno pa je postal pesnik tega barjanskega razpoloženja v prozi, ki jo je največ objavil v Mladiki, pa tudi v črticah in novelah v Slovincu (Na jezeričkih). Prvo zvest je bil Mladiki, kjer je pred leti pisal tudi prisrčno ljubke Lučke v spomin umrle hčere. Te je hotela Mohorjeva družba ponatisniti, kakor je naznanila, pa razmere so knjigo preprečile. Zdej stopa pred širše občinstvo z zbirko svojih najbolj svojiskih črtic, skic in pripovedk, ki jih je večinoma že objavil v Mladiki, pod značilnim naslovom »Svetinje na Barju«. To so tiste lučke, utrin-

ki, »čudežne svetinje, ki se porajajo v nočeh med veliko in malo šmarno mašo. Sprva so drobne in plahe, pozneje postanejo ognjene in velike. Od Pokojišča do Kurena, od naročja sv. Marijete do božje žlahtne pod Krimom se tihoma vrstijo ter obiskujejo pred božjimi vežami in na posvečenih samotah. Skozi pretrgane vrste zvezd plamt jarka svetloba, sega nekam v večnost ter se dotika barških tal in strmečih domačin.«

Po teh svetinjah je dobila zbirka ime. In resnično: vse te »legende in pripovedke«, kakor novi naslovna stran knjige, ali »legende in pravljice«, kakor za majhno razliko pravi naslov na ovitku, ali »legende in balade«, kakor bi jih označil jaz, so splošno resnično plahe in drobne, pozneje pa postanejo že bolj ognjene in velike, kakor njih simbol v naravi; vse pa segajo nekam v večnost in se dotikajo Barja. Tako najprej ciklus njegovih legend (Božji lesec, Zvonovi sv. Jožefa, Judež in mlinar, Uhančki žalostne Marije, Jezušček na Ljubljanci, Slepice, Svetinje se obiskujejo, in zadnja Svetinje nad Zalostno goro). To so legende, kjer stopajo sveta Družina, svete pisemske osebe ali svetniki po podkrijski zemlji, ko iz Betlehema beži sveta Družina v Egipt preko Krima, ko Judež išče 30 srebrnikov, da odkupi Jezusa nazaj, pri podkrijskem skopem mlinarju itd. Pri njih pogrešamo sicer legendarne preprostosti, kajti Likovč polaga vso važnost na polnost barjanskega zraka in zemlje, na moč folklornih prvin, premalo pa na zgodbo samo, ki se komaj zaznavno pretaka med bogatimi barjanskimi ločjem. Včasih se zdi, da kar pronikne v zemljo, nasičeno z močvirskim predencem. Tako tudi druge ostale njegove balade, zgodbe malih ljudi, brodarjev, mlinarjev, negod-nežev, beračev, originalov, kvartopircev, krčmarjev, hudičev zapisanih ljudi, romarjev, itd. Zvesta in nezvesta ljubezen dobiva svoje podobe v teh

baladnih zgodbah, prepletenih iz resničnega okolja, pa neresnične mistične-groznični romantični elementov, kakor so hudiči, povodnji možje, zaljubljene barjanske vile Jezerke, začarane predice, barjanski škrti, krvoresi, netopirji in sove, bele kače in nesrečni večniki — »leteči krokodirji«.

To so samo mitične osebe, ki zapletajo v stiku z živimi barjanskimi ljudmi usodo človeških življenj in barjanske zemlje. Toda pravo vsebino teh zgodb niso zgodbe same — človek bo prebral vso zbirko, pa se ne bo spominjal nobene storije, da bi jo lahko gladko ponovil! — temveč vse tisto, kar tako zgodbo obdaja, tisto razpoloženje barjanske pokrajine in mističnega časovnega okolja, ki so šmarne maše, kvaterni dnevi, pepelnica, verne duše... vraže... predvsem pa nevarljivo zaupanje v Marijo na Zalostni gori. Ta posega v to zagodnetno sožitje ljudi in duhov — dobrih in zlih — in izbranega časa kot rešitelja barjanskega človeka. In prav to okolje, v katerega so postavljene zgodbe, je naravnost mojstersko opisano v močnih, izvirnih in polnobarvnih potezah ter s pristnim barjanskim izrazoslovjem, ki povečava umetniški uspeh slikanja ter baladnega občutja. Baladno občutje vznika ves ta svet, ki je tako natrpan z barvami in duhovi, da ga občutimo že pretežkega in — kot da je sam sebi namen. Toda v takem slikanju je vrednost Likovičevih črtic, pa tudi njegova pripovedna pomanjkljivost: ta ga označuje za pesnika, ne pa za pripovednika. In Likovč je pesnik Barja, baladik njega folklornih sil in izredno romantične svojosti. V tem je moč njegovega peresa. Zato je prav, da je zbirka izšla. Čeprav bo morda bralcem lahkih povestic ta zbirka z wagnerskimi motivi pretežka in prenamočena, premalo prozorna, bo nudila ljubiteljem umetnosti mnogo poezije, pokrajinske in motivne, slogovnih, lepote, ki jih je polna. Pogled na katero-

koli stran, povsod naletiš na ekspresivne opise, ki so močni kot Pregljev okvir k Otrokoma sonca. Na primer: »Pa se zgodi, da se nenadoma spustijo čemerne megle in obilni oblaki nizko nad pisane vresnice, polne zdravih in belih res, dišečih po zlati polti samega sonca, ki jih je nešteto krat zvesto in toplo poljubilo. Dež curkoma klesti mlečno zelene vršičke hojk, bliski neusmiljeno trgajo temena oblakov, nekeje daleč nad Menišijo, morda v samem božjem naročju, se boječe skriva prelepa pomlad s priprtimi očmi. V Kirmu žugajoče in volto grmi. Pri prevalljskem konju na Ljubljanci, kjer privezujejo perserski brodni ladje, čolne in košček sreče, da jim ne splava po deroči vodi, kraj Komina sredi barja, po strženih in vrtačah vstaja zavratna moča. Tam se pletejo med hudourjem neštete skrivnosti črnih, rjavih in kalnorednih vod, ki vro iz kraških shramb in jam, se zbirajo po požiralnikih in prežijo na mehko ozimno setev, kiokljajo in grgljajo, da se trese barsko dno in nešteto revnih src. Zaskrbljeni kmetje in jezerci sklepajo roke. Stotero razorov, stotero očenašev, vsi žulji in želje so darovani Mariji na Zalostni gori, da bi bila letina srečna, da bi vnovič zapihale pomladne sapice, da bi bila žita in lehe obvarovane povodnji, ki grozi z njo divji Bergamue, zakleti čolnar iz vrtače v Hareji...« itd.

Slike (Senk) pa niso še od daleč mogle izraziti tiste baladne polnosti, ki je v tekstu, čeprav je tu in tam slikar tudi to pokušal (zadnja stran ovitka). Naslovna stran pa hoče na izvirni način lokalizirati Barje z borovniškim mostom, ni pa slikarjevo posrečena in tudi ne zajema dovolj notranje vsebine Likovičeve barjanske poezije.

Črticam je dodan slovarček barjanskega izrazoslovja, ki pomaga razumevati stilistične svojso-sti Likovičeve besede. 14.

Droline novice

Koledar

Cetrtek, 16. julija: Karmelska Mati božja; Rajnolda, devica in mučenica; Favst, mučenec; Avstahij, škof.

Petek, 17. julija: Marijina ponižnost; Aleš, spoznavalec; Leon IV., papež; Marcelina, devica; Donata, mučenica.

Novi grobovi

† Inž. Marjan Kune. V torek je umrl v Ljubljani inž. Marjan Kune, uslužben pri tehničnem oddelku Visokega komisariata v Ljubljani. Mladega inženirja, ki se je v svojem vsemu posvetil melioracijskim delom v naši pokrajini in tudi snoval upoštevanje vredne načrte, je že dalje časa molila izredno huda srčna napaka, ki ji je končno podlegel. Pogreb pokopane bo v četrtek ob 5 popoldne v Zal, iz kapelice sv. Nikolaja. Vsem njegovim dragim naše iskreno sožalje, njemu pa naj sveti večna luč!

† V Ljubljani je umrla gospa Ana Lekše, doma z Rake pri Krškem. Pogreb bo v Zal, kapelica sv. Petra, v četrtek ob pol 5 popoldne na pokopališču k Sv. Križu. Blag ji spomin! Žalujemo naše iskreno sožalje!

Dve krásni in sodobni knjigi

za izobražence

Grivec:

ZARIA STARE SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI

(Brižinski spomeniki) — Novost, — Broširana Lir 12—, kartonirana Lir 18—

Stele:

UMETNOST Z PADNE EVROPE

Od najstarejših časov do danes, — Izdaja „Kosmos“, s številnimi slikami. Vez. Lir 53—

Zalozba:

LJUDSKE KNJIGARNE V LJUBLJANI

Pred školijo 5 in Miklošičeva cesta 5

— Duhovne vaje Zveze katoliških učiteljev se bodo začele dne 2. avgusta 1942 ob pol 7 zvečer v Lichtenurnovem zavodu v Ljubljani. Za tovariške, ki bi izrečno želele stanovanje in hrano v zavodu, je poskrbljeno. Le krušne karte naj prinese. Prisrčno vabimo vse članstvo in vse druge gospodične učitelje.

— Zavod za zadrugištvo že posluje. Zavod za zadrugištvo v Ljubljani je začel v polnem obsegu poslovati dne 1. julija. Pri zavodu je ustanovljen tudi že zadrugiški svet. Zavod za zadrugištvo bo izvrševal pravice in dolžnosti revizijskih zvez, Zadruga zveza in Zveza slovenskih zadrug pa bosta nadaljevali svoje delo kot poslovni zvezi. Glasilo Zavoda za zadrugištvo postane »Narodni gospodar«, dosežanje glasilo Zadruga zveze, s katerim se združijo »Zadrugiški vestnik«, dosežanje glasilo Zveze slovenskih zadrug. Uredništvo »Narodnega gospodarja« je bilo poverjeno Dolfu Schauerju in dr. Emilu Čeferinu, tajnikoma Zavoda za zadrugištvo.

— Provincijski Dopolavoro v Spalatu za dalmatinsko prebivalstvo. V kratkih mesecih svojega delovanja je dosegel Prov. Dopolavoro v Spalatu po svoji uspešnosti in odlični organizaciji zavidne uspehe, tako da se po svoji efikasnosti prištevajo med prve te vrste. Med najbolj dovršene realizacije Dopolavora iz Spalata spada brez dvoma »Vojaska vasa, brez dvoma ena med najbolj uspešnimi, posvečena ob priliki IV. Dneva Vojaka, katera je namenjena našim hrabrim tovarišem v orožju, kjer lahko sodelujejo in prisostvujejo športnim prireditvam in gladijskim predstavam, ob kateri priliki jim je bilo razdeljeno 5800 zavojev daril. Ob priliki Mornariške slave se je vršila na morju regata ter revija narodnih noč, katera je imela zaradi sodelovanja dopolavoristov iz okoliških krajev in otokov izreden uspeh ter je razvila v krasno, narodno folklorično manifestacijo. Trenutno se vrše v organizaciji Dopolavora v Spalatu kurzi italijanskega jezika, katerim prisostvujejo z zanimanjem številni učeželi domačini; dalje se dajejo pevski in orkestralni koncerti, prireditve klasičnih in karakterističnih plešev, recitacije filodramatikov v »Vojaske vasi« in mestnem gledališču, kjer se bodo tudi vršile v kratkem izredne predstave »Cavallerie Rusticane«, ki bo podana po odličnih lokalnih opernih in zborovih močeh. Aktivnost in goreča delavnost Dopolavora v Spalatu, vzpodbuja na ta način navdušenje prebivalstva in privlači simpatije dalmatinskih delavcev za O. N. D.

— Tudi hruške kažejo dobro. Poročali smo o raznih vrstah sadja, kakor o jabolkih, slivah in orehih, ki letos kažejo izredno dobro, tako, da se sadna drevesa kar šibe njihovega sadu. Letos pa je izjemno leto tudi v tem, da kažejo za čudo tudi hruške izredno dobro. Hruške so za našega sadjarja po navadi tisto nesrečno drevo, za katero največ skrbi, ki pa je pogosto najbolj nehalno. Včasih se hruška ne opravi o pravem času, tako, da se sploh ne oplodi, pogosto veter pobere cvetove ali nezele sadove, razni škodljivci napadajo hruške še bolj kakor jabolano, največkrat pa se zgodi, da hruška spomlad niti cveteti neče, zlasti, če je pomlad bolj mrzla. Letos so hruške bile bolj cvetoče kakor običajno druga leta, tudi čebele so obiskovale cvetove in v resnici sedaj kažejo prav lepe sadove, ki zore. Tako polne kot jabolane seveda hruške niso, saj tega tudi noben vrtnar ali sadjar pričakoval ni, vendar kažejo, da bodo v jeseni le razveselile svoje gojitelje s svojim okusnim sadežem. Ako vrtnar, ozioroma sadjar goji prave vrste, so tudi hruške hvalne, zlasti hruške ovijalke, ki se ovijajo kakor brajda ali trta ter so ob zidu zavarovane proti vetru, dalje nizke zgodnje hruške in polobne vrste. Na Barju, kjer n. pr. koščičasto sadje ne uspeva in se v resnici ne snajda pridelovalci sliv, breskev in marelic, niti češenj, nekatere vrste hrušk prav lepo uspevajo in so celo lani, ko je bilo za vse sadje, najbolj na za hruške izredno slabo leto, ponekod prav dobro obrodilo. Šolski upravitelj g. Tit Grčar je n. pr. vzgojil prav lepe koroške voščence in orjaške maslenke, ki smo jih na lanskem velesejmu občudovali. Letos kažejo te vrste še lepše. Naša pokrajina ima sorazmerno malo hrušk, ker jih zna le malokdo gojiti ali se utedne ukvarjati z njimi. Skupno imamo okoli 120.000 rodnih hrušk in okoli 100.000 mladih. Zanimivo je, da dajo naše domače divje hruške, kakor drobne in tepke, prav krepko podlago za cepiče, plemenitih vrst in tudi drobne ter tepke rede skoraj sleherni leto. Znamenje, da bi

ob smotrni negi tudi v naši pokrajini hruške prav dobro uspevale. Ponekod po deželi pomnijo ljudje tudi po sto let stara drevesa divjih vrst hrušk.

— Kako uspeva bob na barjanski zemlji. O bobu je bilo zadnje čase več pisanega v raznih strokovnih in nestrokovnih listih. Zanimivo bi bilo vedeti, kako uspeva bob na barjanski zemlji, zakaj o drugi zemlji v Ljubljanski pokrajini vemo, da uspeva povsod prav dobro. Naši Barjani so zadnja leta poleg drugih kultur poskušali tudi z bobom, vendar so dognali, da bob ni za vsako zemljo. Na trdnini na Barju uspeva bob kar se da izvrstno, popolnoma pa odpove na novini. Trdnina, to je namreč tista zemlja, ki že dolgo ni bila pod vodo, torej ki ni nastala zaradi izsuševanja, temveč je bila že od prej, novina pa je pač, kar ime že samo pove, nova zemlja, nastala zaradi regulacije Ljubljane in njenih pritokov. Bob je drugače zelo hvaljezna in koristna rastlina, saj obrodi tudi dvajsetkratno, samo zadnja leta so jo naši podoželani precej zanemarjali. Največ sade boba še vedno v Loškem potoku in v bližnjih krajih.

Ljubljana

Razdeljevanje krompirja

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino bo začel danes, dne 15. t. m., deliti ponovno pošiljko krompirja na »F« odrezke juljskih živiliških nakaznic in to po 4 kg na osebo. Krompir bodo delili isti trgovci kot do sedaj po L. 2.25 za kg.

Potrošniki se opozarjajo, da se bo delil krompir na »H« in »G« odrezke samo še do 18. t. m. nakar »H« in »G« odrezki zapadejo, »F« odrezki pa zapadejo 25. t. m.

Oporaja se, da so to zadnje pošiljke zgodnje krompirja.

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino.

1 Sklepne ocene drž. klasične gimnazije. Izmed 904 učencev in učenk je dobilo odlično oceno 126 (13,94%), prav dobro 331 (36,62%), dobro 315 (34,84%), torej je izdelalo 772 učencev ali 85,40%, kar je pomenilo že v rednih razmerah izredno ugoden uspeh, saj se je gibal včasih odstotek slabih učencev okoli tretjine. Popravnih izpitov ima 91 učenec (10,07%), padlo jih je pa samo 8 (0,88%), neocenjenih je ostalo 35 (3,65%).

1 Nekoliko toplejše vreme. Po zadnjem deževju je nastopilo nekoliko hladnejše vreme. Bilo je v torek razmeroma hladno, tudi čez dan se dnevna temperatura ni mnogo dvignila. V sredo jutraj je bilo nekoliko toplejše. V torek je bila najvišja dnevna temperatura +24,2° C, v sredo jutraj pa je bila zaznamovana najnižja jutranja temperatura +11,8° C, za dobro stopinjo višja ko v torek. Barometer je padel na 762,7 mm. V sredo jutraj je valovila visoka megla. Bilo je drugače nekoliko oblačno.

1 Po ½ kg prave Franekove cikorijske bodo dobili vsi nad 14 let stari potrošniki za odrezek E juljske živiliške nakaznice pri onih trgovcih, kjer dobivajo racionirano blago. Kilogram cikorijske velja 30,20 L. Zaradi nakazil naj se zglašijo vsi trgovci na drobno — razen onih, ki dobivajo racionirano živila v Skupni prodajni zadrugi — v mestnem preskrbovalnem uradu v Mestnem domu v sobi št. 8 po naslednjem razporedju: v četrtek 16. t. m. trgovci z začetnimi črkami A do J, v petek 17. t. m. od K do O, v soboto 18. t. m. od P do S, v ponedeljek 20. t. m. pa trgovci z začetnimi črkami Š do Z. Trgovci bodo oddajali strankam blago zaradi ugotovitve starosti samo po predložitvi pravilno izpolnjene živiliške nakaznice.

1 Drž. tehniška srednja šola v Ljubljani. Učenci vseh odsekov in oddelkov, ki imajo popravni izpit iz italijanščine in ki stanujejo v Ljubljani, naj se nujno javijo najkasneje do petka, dne 17. ulija v direktijski pisarni med 9 in 10. Direktijska pisarna posluje v II. nadstropju, soba št. 31., vhod z Gorupove ulice št. 10.

1 Poletni jezikovni tečaji italijanščine, nemščine za začetnike in spretnejše, za odrasle posebej, ugodno za vse, ki se žele hitro in praktično naučiti teh jezikov (kot n. pr. za gospodinjke, obrtnike, pomočnike (-ce) itd.), ob ponedeljkih, sredah, petkih. Dopolandski tečaj od 9—10, popoldanski od pol 3 do pol 4, večerni od 6—7. — Trgovski učni zavod. Kongresni trg. Prijavljanje dnevno od 9—12. Tudi Gregorčičeva ulica 27, pritrilje.

1 Književnost, korespondenco, trgovsko računstvo, stenografijo in vse trgovske predmete poučujemo (dvomesečni tečaj). Prijave vsak dan od 9 do 12. Trgovski dom, Gregorčičeva ulica 27, pritrilje. Priporočljivo posebno za tiste, ki se nameravajo vpisati v trgovsko šolo ali akademijo, kot tudi za one, ki žele razširiti svoje znanje.

1 V uršulinskem samostanu se bodo o počitnicah poučevali vsi jeziki v tečajih ali posamezno. Istotako tudi stenografija. Učence, domače in z drugih šol, ki nameravajo vstopiti v uršulinsko gimnazijo, bodo imele meseca septembra pripravljajni tečaj za sprejemne izpite. Priglasje se lahko takoj.

1 Rekordno število osebja mesarskih in gostilniških obratov se je udeležilo cepiljenja zoper tifus. Vendar pa kljub veliki udeležbi ni bilo prav nobene zamude časa, ker je na mestnem fizikatu poslovanje tako hitro, da pri tem cepljenju vsakdo krade takoj na vrsto. Kakor že omenjeno, je treba na mestni fizikat priti po štirikrat po dve zaščitni tableti, da je učinek zanesljiv ter so cepljeni obvarovani tifusa. Pri zadnjem obisku dobe cepiljenci uradno potrdilo, zamučnikom pa mestni fizikat izjemoma nudi še priliko, da šele v četrtek, 16. t. m. jutraj ob 7.30 začne s cepljenjem.

1 Gozdni jerebi na Rožniku so se razmnožili. Medtem ko skoraj iz vseh lovskih revirjev prihajajo poročila, da število divjačine znatno pada, posebno zaradi tega, ker se je število lovskih tatov silno povečalo in pač ker ljudje skoraj nimajo nobenega čuta več za lovsko moralo, saj dandanes ti zna že vsak pastir nastavljati zanke zajcem, ptičam in drugi divjačini, pa je kar razveseljujoča vest, da se na Rožniku gozdni jerebi prav pridno množe. To je plemenita ptica iz vrst divjih kur, toda tudi zelo plašna in oprezna, posebno pa se boji Mlovekove bližine. Sprehajalec, ki hodi po rožniških stezah, navadno niti ne sluti, da se skriva za grmovjem družina gozdnih jerebov. Gozdni jerebi se hranijo izključno s semenom gozdnih rastlin, katerih najdejo sedaj v obilici. Prav njegova plašnost in opreznost ga je rešila pred uničenjem. Sicer je tudi poljska jerebica, njegova najbližja sorodnica, zelo oprezna, vendar je znano,

da je vsako leto pade prav veliko pod streli izvežbanih lovcov in pa zaradi nalašč za ta lov izvežbanih psov-jerebičarjev. Ne smemo pa zamenjati gozdnega jereba s skalnim jerebom — kotorno —, ki je v naših krajih že silno redka divjačina.

Naznanila

GLEDALIŠČE, Drama: Cetrtek, 16. julija ob 17: »Romeo in Julija«, Red Cetrtek, — Petek, 17. julija: zaprto, — Sobota, 18. julija ob 17.30: »Učiteljica«, Premiera, Izven. Cene od 15 lir navzdol. — Nedelja, 19. julija ob 17: »Kovarnstvo in ljubezen«, Izven, Znižane cene od 12 lir navzdol.

Opera: Cetrtek, 16. julija: zaprto, — Petek, 17. julija: zaprto, — Sobota, 18. julija ob 17: »Krispin in njegova botra«, Red A. — Nedelja, 19. julija ob 16: »Carmens«, Zadnjič v sezoni, Izven, Gostovanje Elze Karlovcve. Cene od 18 lir navzdol.

RADIO, Cetrtek, 16. julija: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pesmi in napavi — 8 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 12.20 Pesmi in napavi — 12.40 Koncert altistke Vide Rudolfove — 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.25 Radijske pesmi — Orkester »Cetra« vodi dirigent Barzilza — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec — Operetna glasba — 14.45 Poročila v slovenščini — 15.15 Koncert komornega zbora, vodi dirigent D. M. Sijanec — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pisana glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaska pesni — 20.45 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec, sodeluje sopranistka Sonja Ivančič — Operna glasba — 21.15 Koncert violinista Alberta Dermela in pianista Marijana Lipovskega — 22 Veselo glasbo vodi dirigent Gallina, v odmoru: Zamimivost v slovenščini — 22.15 Poročila v italijanščini.

LEKARJE: Nočno službo imajo lekarni: mr. Sušnik, Marija trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10 in mr. Bohinec, Cesta 29, oktobra.

Iz Gorizije

Žitna bitka. Smo na hrhuncu letošnje »žitne bitke«. Ker je mlatcev v teku, niso še znane številke o letošnjem pridelku. Brezdvomno pa je bila letošnja žetev boljša kot lanska. Mlatcev se je simbolično pričela 1. julija. Na glavnem trgu našega mesta je ta dan mlatilnica omlatila žito, ki so ga poželji na takozvanih »vojnih poljih« (campi di guerra). Ta polja po večini do letos niso bila obdelana. Vseled letošnjega gesla, da ne sme ostati noben košček zemlje neobdelan, sta jih občinska uprava in vojaška oblast pustila preorati in posejati. Mlatcev je dala prav zadovoljivo množino pšenice. Zanimanje vlade in stranke za žetev je prav živahno. G. prefekt in g. pokrajinski tajnik sta že ponevno obiskala podoželje in nadzirala mlatcev in zbiranje žita.

Trije novi župniki. V četrtek, 9. julija je nadškof Margottij umestil tri nove župnike, in sicer g. Stanka Zerjaka za župnika Cal di Canale, g. Efrema Mozetiča za Temenizzo in g. Jos Jusiča za Pecine.

Dve porotni obravnavi. Dne 8. in 9. julija je poslovalo porotno sodišče v našem mestu in obravnavalo dva zločina. V sredo je sedel na začetni klopi 46letni Anton Plak, obtožen, da je spolno izrabljal svojo, še ne 16letno hčerko. Grozni oče je bil obsojen na 7 let težke ječe. Obravnava je bila pri zaprtih vratih. — V četrtek je bila obravnava proti 44letnemu Alojziju Kosiču iz Pliscovizze, ki je bil sojen v odsotnosti, ker je zbežal. Obtoženica mu očita, da je 18. januarja prisilil, grozeč mu s pištolo gostilničarja Stanka Suca, da mu je dal vina. Oborožen je vdrl tudi v stanovanje Alojzija Suca, kjer je ostal več časa. Nadalje je obtožen poskušenege uboja, ker je 10. oktobra 1941 oddal v Rifenbergu iz samokresa štiri strela na Antona Krapeža in ga ranil pod desno ključnico. Ker je bilo zaradi odsotnosti obtoženca treba točno ugotoviti njegovo istovetnost zlasti zaradi njegovega napada na Antona Krapeža, je bil izrek porotnega zbora odložen za dva dni. V soboto popoldne je bila izrečena obsodba. Kosiča so spoznali za krivega vseh obtoženih dejanj in je bil obsojen na 21 let težke ječe.

S Spodnjega Štajerskega

Žetev smrti. V splošni bolnišnici v Gradcu je umrl kočevski preseljenec Hans Tomashek iz Brežic, star 44 let. V celjskem okraju so umrli: Ivan Medved, 49 let, iz škofje vasi; Marija Kunstek roj. Topolovec, 77 let, iz Celja; Martin Speglič, 76 let, iz Celja; Alojzija Primožič, 38 let, s Pake; Jožefa Einfalt roj. Trebše, 66 let, s Polzele; Jožef Letnar, 36 let, iz Celja; Stanko Arlič, 33 let, iz Velenja; Franc Voh, 38 let, iz Celja; Martin Čerenjak, 39 let, iz Celja; Franc Stempihar, 39 let, iz Podstia pri Trojanah; Avgust Kovačič, 35 let, iz Celja; Franc Vodovnik, 41 let, iz Braslovč; Lovrenc Goličnik, 49 let, iz Mozirja; Anton Praprotnik, 37 let, iz Polzele; Anton Mulec, 39 let, iz Celja; Franc Rajšp, 41 let, iz Doličke gore; Franc Prankovič, 33 let, iz Gornjega grada; Anton Kolar, 42 let, iz Gornjega grada; Franc Miklavc, 40 let, iz Gornjega grada; Jožef Gričar, 63 let, iz Litije; Alojzij Gasperič, 39 let, iz St. Jurija ob juž. žel.; Mihael Stramec, 53 let, iz Mute; Pavel Rozeničnik, 40 let, in Marko Rozeničnik, 42 let, iz Mozirja. — V mariborski bolnišnici so umrli: 35letna gospodinjaška pomočnica Karolina Račko, 29letna barvarjeva žena Hermina Schwarz in sinček kletarja Karol Selinšek. V Mariboru je v visoki starosti 91 let umrl upokojeni železničar Jožef Škočir. V Mozirju je umrl 38letni Ivan Graber; v celjski bolnišnici so umrli: Jožef Šveglar, 75 let, iz St. Jurija ob juž. žel.; Jožef Kamenšek, 34 let, iz Rogaske Slatine; Rafael Skornšek, 38 let, iz Mozirja; Alojzij Zuzmelj iz Smartnega pri Slovenjem Gradcu.

Najstarejši Mariborčan. Te dni je doživel 97 let Franc Pucl, ključavničarski predelavec državnih železnic v pokoji. Pucl je najstarejši Mariborčan.

Nesreče. Vojdja traktorja Franc Veber je v nekem mariborskem podjetju skušal svoje vozilo očistiti z vročo vodo. Naenkrat pa se mu je pretrgala cevka in Vebra je obli curok kropla, da so vsega opečenega prepeljali v mariborsko bolnišnico. 17letni elektrikar Ivan Pazarovič, doma iz Trgovista na Hrvaškem, je v Mariboru na cesti padel in si zlomil nogo. — Pri delu v neki mariborski tovarni si je delavec Andrej Teskač, star 33 let, hudo poškodoval roko. Iskati je moral pomoči v mariborski bolnišnici.

Iz Hrvatske

Predavanje znanega nemškega kirurga v Zagrebu. Na povabilo Hrvatske zdravniške zbornice bo imel te dni v Zagrebu predavanje vojda dunajske kirurške klinike vseučilišča profesor dr. Schönbauer.

Zboljšanje zdravstveno službe na Hrvaškem. Hrvatsko ministristvo za ljudsko zdravje je začelo veliko akcijo za zboljšanje zdravstvene službe na Hrvaškem. Pridostojno ministristvo namerava v prvi vrsti zgraditi več novih bolnišnic, ki bodo razporejene tako, da bodo lahko pristopne vsemu prebivalstvu. Trenutno obstoja na Hrvaškem 60 bolnišnic s 13.500 posteljami. To število pa še ne zadostuje, ker pride ena bolniška postelja samo na vsakih 480 prebivalcev. Število bolniških postelj

namerava ministristvo dvigniti, tako da bo prišla ena bolniška postelja že na vsakih 200 prebivalcev.

Solske počitnice na Hrvaškem. Po odredbi hrvatskega prosvetnega ministristva trajajo letošnje solske počitnice na Hrvaškem samo mesec dni in sicer od 15. julija do 15. avgusta.

Povrtnina in sadje za električni tok. Mestna elektrarna v Osijeku dobavlja že več let električni tok tudi nekaterim krajem v Južni Baranji. Ti kraji so po lanskoletni razmejitvi med Neodvisno Državo Hrvatsko in Madžarsko prišli pod Madžarsko. Obe državi sta se sedaj sporazumeli, da bodo madžarske oblasti plačevale električni tok s povrtnino in sadjem.

Iz Srbije

Ljudsko štetje v Belgradu. Srbske oblasti so izvedle dne 24. junija t. l. novo ljudsko štetje v Belgradu ter so pri tej priliki ugotovile, da ima Belgrad sedaj 206.718 prebivalcev. Od tega je 142.998 moških in 152.725 žensk.

Srbski kmetijski ministristvo govori kmečkemu ljudstvu. Srbski kmetijski in prehranjevalni ministristvo Bogoljub Kujundžić je imel prejšnji teden ob nastopu žetve v Srbiji govor po srbskem radiu, ki je bil namenjen srbskemu kmečkemu ljudstvu. V njem je ministristvo pozval kmečko ljudstvo in vse njegove delovne moči, da naj v redu spravi letošnjo žetev. Kujundžić je tudi zagotavljal srbsko ljudstvo, da je vsak strah, da bi srbska žetev odhajala v inozemstvo, neutemeljen, ker se bo porabila izključno za prehrano srbskega ljudstva. Viške prideljke bodo kmetje morali oddati za prehrano prebivalstva po mestih in industrijskih krajih.

Nova skupina Nedićevih gostov v Belgradu. V Belgrad je dopotovala skupina kmetov iz moravškega in dragačevskega okraja. V Belgradu so si najprej ogledali mestne zanimivosti, potem so se pa zbrali v dvorani Kolarčeve ljudske univerze, kjer je imel predavanje prosvetni ministristvo Velibor Jonić o katastrofi bivše Jugoslavije. Po predavanju so imeli kmetje skupno kosilo v gostilni »Pri dveh jelenih«. Srbskega ministristkega predsednika je zastopal ministrist za pošto, brzojav in telefon, armadni general v p. Josip Kostić. Šel splošno propagande pri predsedniku vlade dr. Lazar Prokić je pa imel poročilo o političnem položaju v svetu in Srbiji.

Prometna zveza med Belgradom in Kovinom. Prejšnja Jugoslovanska rečna plovlja je te dni vpostavila ladijsko zvezo tudi med Belgradom in Kovinom. Na kovinskem pristanišču bo vedno pristajala ladja, ki vzdržuje promet med Belgradom in Velikim Gradščem.

Letošnja slava belgrajske mestne občine je bila samo v dvorani mestne občine ter ni bila običajne procesije po ulicah. Slava je imela čisto srbsko obeležje. Posebno močan poudarek sta mu dajala govora pravoslavnege škola Josifa in belgrajskega župana Jovanovića.

Srbsko prosvetno ministristvo je pričelo v ponedeljek prirejati v podoželju gospodinjke tečaje tečaje za pripravljanje zimnice.

Dolgin - Debeluh - Ostrogled

Risbe ROM — Besedilo po K. J. ERBENU

26.

»KDO SI?« GA VPRAŠA KRALJEVIČ. »ZAKAJ HODIŠ V TEMI?« — »GOSPOD, PREDOBRO VIDIM, ZATO IMAM ZAVEZANE OČI. JAZ SEM OSTROGLED.«

27.

OBRNE SE Z ODPRTIMI OČMI PROTI SKALI — IN RAZLETI SE NA DROBNE KOSCE, LE NEKAJ ZRN OSTANE V PRAHU.

Nekaj za mlada srca

Vse za zlato

To je bila kaj pisana družba, ki je nekega dne romala skozi kanadski pragozd. Na čelu sta jezila dva moška, ki jima je bilo na prvi pogled videti, da sta bila pohajča prve vrste. Kazalo je, da sta bila voditelja te kolone. Nato so v hudi mešanici sledili drugi udeleženci s tovornimi živinčeti, na koncu pa sta bila spet dva jezdeca. Po čedni obleki in splošni vnanjosti sodeč, sta bila v čudnem nasprotju z ostalimi.

Tako zvani inženirji so drug za drugim pristopali k zaboju.

»Presneto je to čudna družba. Bill, ki sva si jo izbrala, je dejal eden teh dveh in se zamislil. »Glavo bi stavil, da tole niso pošteni ljudje.«

Bill se je dobrohotno ozrl v svojega mlajšega tovariša in je vedro dejal:

»Bodi brez skrbi, Ben. Povej ti svoje pomisleke, jaz bom pa svoje. A govori tiho.«

»No — najprej,« je začel pridružen Ben, »tista dva tiča tamle spredaj sta odkrila zalogo zlata v indijanskem rezervatu ozemlju. Zakaj pa nista svojo najdbo prodala sindikatu, namesto da sta se okoriščala z njo?«

»Stvar je jasna ko beli dan, dragi moj. Zlata žila je v indijanskem ozemlju. Torej nimata nobene možnosti, da bi jo izkoriščala.«

»V redu. A kaj bo ukrenil sindikat glede tega? In počemu tale izlet? Prostoovoljno se rdečkovi ne bodo izselili — da bi pa s silo — hm —, jaz mislim, da bo vlada ugovarjala.«

»No — naprej, Ben! Saj si na pravi poti.«

»Ce je torej tale ekspedicijska zato na pohodu, da bi preiskala zlato žilo, kakor kažejo ti inženirji, ki so z nami, dokazati, potem je že začetek narobe. Zakaj imamo s seboj tega pijanca, ki pravi, da je zdravnik? Ali se bojuje za naše zdravje? Kakšne čudovite zaboje in omarice ima v svoji prtljagi, ki jih čuva kot punčico v očesu?«

»Ali je še kaj, Ben?«

»Se — in sicer brigalke. Mislim, da dobro poznam to divjino in vem, da je to zdrava pokrajina. Zakaj so naju cepili in nama vbrizgali strupa pod kožo zoper ne vem kaj!«

»Prav, prav. Marsikaj je sumljivo v tej zadevi. Brez dvoma bo nekaj pobalinskega vmes. Kaj in kako — bova že videla. A dotlej — g.avo pokonci in vedro naprej!«

»Ko bom velika, se ne bom nič umivala, le z moko se bom potresala.«

Lipovo cvetje

Začetela je lipa in vonj njenega cvetja so je razširili daleč naokrog. Ce je zavela sapica, je ponela ta vonj preko njiv in travnikov, kjer je kmet obdeloval svojo zemljo.

Sredi vasi je stala lipa, že desetletja je bila tam in pod njeno senco se je igrala vaška otročad. Ob večerih so posedali očanci po klopih, ki so bile ob njenemu deblu. Toda tudi pred vasjo, ob poti so stali lepe lipe in njih cvetje je viselo od vej. In ravno blizu teh lip je stala nizka, s slamo krita kočica, kjer je preživljala svoje bomo življenje kočarica Reza. Ni bila stara, obraz pa je imela naguban in sključen je bil njen hrbet. Saj je morala preživljati šestero mladih bitij, katerih usta so bila vedno lačna in vedno so zahtevala kruha. Včasih ji ni bilo treba toliko skrbeti, saj je bila hči bogatega kmeta, ki pa ji je odvzel pravico do dote, ker je poročila kočarja. Kljub revščini sta rinila naprej. Tone je tesal in pomagal na polju, Reza je obdelovala njivico in rodila otroke. Ko pa je bil peti otrok že na svetu, sta uvidela, da le ne bosta mogla preživljati tolikšne družine. In mislil je Tone, mislil, kako bi si povečali zaslužek. Ko je tako nekega večera utrujen šel iz vasi proti domu, je začutil pod lipami opojni duh lipovega cvetja. Da, lipovec bo odkupil od vaškanov, pa ga bo prodal, morda mu bo le prineslo toliko, da se bo preskrbel za zimo.

In ko je prišel domov, je dejal Rezi: »Cuj, žena, lipovec bomo obirali in ga tudi nakupovali od drugih. Jaz ga bom pa nosil na prodaj v mesto, iz lipiček bomo pa prihranili za zimo.«

»Kaj ti ne pride na misel, Tone! Mar misliš,

Oba lovca sta nehala govoriti in sta pohitela dalje, da bi došla odpravo, ker sta bila med pogovorom zaostala. Našla sta ostalo na neki jasi, kjer so vprav pripravljali prenočišče. Ko sta privezala konja, sta vzela vsak svojo puško in sta šla na lov. Vse taborišče, razen straž, je že spalo, ko sta se vrnila.

Drugi dan opoldne so veseli vzkliki oznanjali, da je prišla odprava v indijansko naselje. Poglavar je sprejel prišlece in začela se je cela vrsta pozdravnih ceremonij, ki so se jih Indijanci že zmeraj držali. Oba lovca sta ves čas budno pazila na svoje spremeljivalce. Razumela sta, zakaj si niso skušali pridobiti zlatega rudnika na mirnoljubnem način, saj bi to tudi zaman poiskovali. Zato sta se bala kakega nasilja, dasi nista niti malo vedela, kakšne vrste nasilje bi to bilo.

Slednjic je petega dne zvečer opazil Ben nekakšno sumljivo gibanje. Po daljšem preudarjanju sta oba lovca sklenila, da bosta v bodoče vsak zase hodila v gozd. Ta dan je bil Ben na vrsti in videl je, kako so ti zlikovci, ki so dejali, da so inženirji, drug za drugim pristopali k prtljagi. Ondi jim je dal »zdravnike« nekaj v roke in s tem so zlikovci izginili v noč. Kasneje so se vsi vrnili in so pristopili k taboriščnemu ognju, kjer so si skrivši sliki rokavice. Potem je zasmrdele po sežiganem gumiju. Ben je svojemu tovarišu, ki se je vrnil iz gozda, šepetaje povedal, kaj je opazil, vendar si oba nista mogla ničesar misliti pri tem.

Drug dan ju je »zdravnike« na vse zgodaj s pretirano ponižnostjo prosil, naj preiščeta ozemlje. Začudena sta šla za pijancem in nič manj nista bila presenečena, ko se jima je tudi poglavar Indijancev pridružil.

Pot je vodila križem kračem po hriboviti pokrajini. Dozdevalo se je, ko da bi jih »doktor« kar tjavendan vodil okoli. Slednjic, ko je bilo sonce že visoko na nebu, so prispeli do studenca, kamor je vsa vas hodila po pitno vodo. Poglavar se je sklonil, da bi z roko zajel vodo. Bill je videl, kako so se »doktorji« žarko zasvetile oči. Tedajci je Ben na ves glas zavpil:

»Stoj! Ne pij! V vodi je smrt!«

Ves, dotlej tako mirnoljubni prizor, se je spreminil. Sleparski »zdravniki« je hotel z divjim krikom planiti na lovca, a Billova puška ga je koj zadržala. Ben se je bledega obraza sklonil k

Zivela sta žlahten gospod in žlahtna gospa. Devet hčera sta imela in devet gradov, vsakega eni za doto. Bila sta bogata, srečna. Samo še eno sta si želela: da bi jima Bog dal sinka. Bog ju ni uslišal. Dal jima je še deset hčer — desetnico. Pri krstu je dobila ponižno ime Nežica. Ko je dopolnila Nežica sedem let, je priletela drobna ptička, zlat prstan je imela v kljunčku. Dala ga je Nežici in ji naročila: »Ta prstan daj materi, naj ga v testo zamesijo in pogosto spečejo. Ta pogoda bo popotnica za tisto, ki bo morala po svetu.«

Nežica je dala prstan materi. Mati je zamesila testo, dala vanj prstan, spekla pogáčico in jo razrezala na deset kosov. Vsaki hčeri je dala kos, potem jih je vprašala: »No, katera ima prstan?«

»Jaz že ne, jaz že ne«, je vzkliknilo devet hčera. Samo deseta, Nežica, je bila tiha. V njenem kosu je bil prstan.

Mati je bila žalostna. Rada je imela vseh devet hčera in tudi Nežico, desetnico. Rekla je: »Oj žalost, žalost, hčerka ljubljena, ki boš morala po svetu!«

Nežica ji je odgovorila: »Tako mi je usojeno. Trikrat bom svet obhodila, vse bridkosti užila. Domov se bom pa takrat vrnila, ko se bo sedem praznikov zapored praznovalo.« Vsi so vedeli, da ne bo to nikoli.

Nežica je sliela svojo belo svileno obleko in si oblekla črno romarsko. Naglo je segla v roke materi in devetim sestram. Ni se hotela niti trenutek muditi doma, ker ji je bilo prehudo in pretesno.

Neznana sila jo je gnala po širokih cestah in po ozkih stezah, po zelenih poljanah in temnih gozdovih. Podnevi in ponoči je potovala. Komaj toliko se je ustavila, da ji je vrgel kak usmiljen človek skorjo kruha, ki ga je použila kar gredoč. Vse vremenske nepriroke je poskušala: sonce ji je ožgalo belo, gosposko polt, vihar ji je razmršil lase, dež in sneg sta ji bila spremeljivalca. Bila je večkrat lačna kakor sita.

Kamor je prišla, so jo postarani gledali in ji niso pustili pod streho: »Le hodi dalje, razcapanka! Nismo željni tvojih usi.« Pa so naščuvali nanjo pse, da je morala bežati kakor preganjana žival.

Nikjer se niso usmili Nežice desetnice. Zato je šla v gozd, da bi prenočila pod drevesom, pod hrastom. Pa je hrast začumel s košatimi vejami in rekel: »Pojdi izpod mene, nesrečnica! Nocoj bo hudo treskalo. Ko bo drugič tresčilo, bo precej vame tresčilo.«

Še pod tretje drevo je šla Nežica. To je bila

da bo bogati Rodnik dovolil, da obiraš njegove lipe?«

»Rajši, ko da bi se mu cvetje osušilo na vejah. Saj veš, kako je lakomen.«

»Pa poskusi, Tone, saj potrebno je res, ker drugače bodo malčki pozimi lačni.«

Tako je Tone iz dneva v dan obiral lipovo cvetje in ga nosil na trato pred kočjo. Otroci so ga sušili, le najmlajši je ležal ob strani v košu, včasih je spal, včasih pa se je jokati na vse preteke. Tone je nosil cvetje v mesto in ga prodajal, plačeval kmetom in izkupiček deval na stran.

»Se nad Studencem imam tri lipé, potem bo cvetje obrano,« je dejal Rezi nekega večera. »Potem bom prešel izkupiček, saj bo prav lep. Za otroka, ki bo prišel na svet, morava kupiti novih plenje, pa tudi za druge je treba kupiti čevlje in suknjiče. Jernejček in Matevž bosta potrebovala nove kurtije, Karlineca pa bo lahko uporabljala njihove, ko je letos za njimi.«

Tako je modroval skrbni Tone in preruševal, kam bo dal denar. V jutru je rano odšel med lipe, da obere poslednje cvetove. Vse do kraja je hotel narediti, da ne bo šel v škodo niti en cvet. Ko je obiral drugo lipo, se je iztegovao do konca vej, a ni šlo. Pa je vendar iztegnil roko, še bolj in bolj. Noga je izgubila veje in zdrknil je. Z viška je padel pod lipo, cvetje, ki ga je držal v vreči, se je vsulo nanj in ga pokrilo. Nič ne silil njegovega krika. Ko Toneta ni bilo h kosilu, je Reza pač mislila, da ga je povabil kak kmet k delu na njivo in mu dal tudi kosilo. Vendar jo je objemala nekaka tesnoba. Ko je popoldne šla na njivico, se ji je zdelo čudno, zakaj so njene stopinje tako težke.

tlom in je pokazal na črepinje ubite cevke, kjer je bil videti še črn listek s svarilom zoper strup.

»Bakterije!« je dejal kratko in odločno. »Voda je okužena! Preden je utegnil »zdravnike« ugovarjati, je bil že v gozdu.

»V vask« je kriknil Ben poglavarju. Ta je koj stekel, da bi posvaril svoje pleme, čeprav ni prav

»Bakterije,« je dejal Ben kratko in odločno.

nič razumel, kaj je prav za prav. Medtem sta lovca v velikih skokih stekla v taborišče in sta prispela vprav tedaj, ko so se zlikovci v divjem begu razpršili na vse strani.

»Pusti jih,« je sopihl Bill, »saj bodo itak že prišli do svojih vislic!«

Ko sta Ben in Bill zabičala Indijancem, da ne smejo piti nobene vode, dokler ne pošlje oblast ljudi z razkuževalnimi pripomočki, in da naj dotlej rajši hodijo po vodo daleč iz tega kraja, sta oba lovca odšla, Indijanci pa so jima vzklikali z besedami, polnimi zahvale.

Desetnica

breza. Breza se je usmili la bedne deklice: »Le leži na zeleno posteljo, na mehki mah! Jaz bom pa z vejami zibala, da boš sladko sanjala.«

Res je Nežica pod brezo mirno zaspala, sladko zanjala. Lepše so sanje od resnice!

Ampak miru ni našla deklica desetnica nikjer. Trikrat je svet obhodila, nikjer se ni ustavila, nikdar se ni domov vrnila. Mati ji je že davno umrla in še na smrtni postelji so ji tekli solze za hčerko desetnico. Njenih devet sestra pa so se druga za drugo omožile. Vsaka ima svoj dom, le Nežica ga nima. Njen dom je trda cesta in široki, neprijazni svet.

Sv. Volbenk prekani hudobo

Pobožni ljudje so rekli sv. Volbenku: »Volbenk, vrzi sekirico! Kamor bo padla sekirica, tam ti bomo zidali cerkvice.«

Sv. Volbenk je vrgel sekirico. Na mestu, kamor je padla sekirica, so začeli zidati božji hram. Ampak kolikor so sezidali podnevi, toliko jim je podrla hudoba ponoči. Zidarji so bili brez moči in sveta, kaj naj store.

Hudoba je večkrat ondod mimo šla, se prav po vrazje krohotala in se norčevala iz ubogih ljudi, ki niso mogli sezidati cerkvice.

Pa jo je vprašal sv. Volbenk: »Povej, kaj ti damo, da nam pustiš sezidati cerkev!«

Hudoba je rekla: »Prvega romarja, ki bo prišel v cerkev.«

Sv. Volbenk je bil zadovoljen in je rekel: »Dobro.«

Zdaj hudoba ni več nagajala in so kmalu dovršili lepe cerkev v čast sv. Volbenku.

Sv. Volbenk ni pozabil, kaj je bil obljubil hudobi. Pokleknil je in prosil Boga, da bi poslal takega romarja, ki ne bo imel duše. Takega ni škoda. Komaj je prosil, je že izprosil. Po cesti je prišel volcek in se nameril naravnost v novo cerkev. Hudoba je pa za oltarjem prežala. Ko je zagledala volka, se je namrdnilo kosmato čelo in je revsknila: »Nočem takega romarja, ki nima duše.« Sv. Volbenk pa ji je odvrnil: »Saj se nisva za dušo pogodila, le za romarja sva se zmenila.«

Nič ni pomagalo. Hudoba je spoznala, da je opeharjena. Popadla je volka in zletela z njim kar skozi zid.

Še danes je za oltarjem luknja, ki je skozi njo planila hudoba. Kdor ne verjame, naj pa gledat gre.

Iz dela jo je vzdramil klic: »Mama, mama, očeta so prinesli domov!«

Hotela je stopiti hitro do kočice, a noge ji niso dale. Pred kočjo je na nosilnici ležal Tone, mrtev, na njegovi strnjeni krvi so se držali lipovi cveti.

Kadar hodi Reza pod lipami in zaustni vonj cvetja, jo prežine spomin na tisti žalostni dan. Vida še ni bila rojena, ko je oče padel z lipe, a vendar že hodi v šolo. Leta tečejo v delu in trudu na domači zemlji in vsak dan postajajo lasje bolj sivi. Gube na njenih licih se vedno bolj množijo.

Lipovo cvetje pa širi svoj vonj, tja do kočje ga odnaša veter. Otroci ga ne nabirajo za čaj, ker mati tega ne pusti, le toliko ga naberejo, da ga poneso na grob svojega očeta. Trosijo male ročice cvetje na grob in mala srčera prosijo milosti Večnega, saj vedo, da je njihov oče ob njem in da jih čuva z nebes, kot jih je čuval, ko je bil med njimi.

Oglas: Moje kolo mi je bilo ukradeno. Spoznata ga je po tem, ker ni zvonca, blatniki šklopotajo, držaj je skrivljen, zadnji obroč ima luknjo. En pedal je brez gumijaka.

Kdor mi vrne kolo nepoškodovano, dobi 100 lir!

Mala Urška je prvokrat slišala očetov glas po telefonu in se je začela na vso moč jokati. »Zakaj pa tako jokaš,« jo je mati vprašala vsa osupla.

»Joj,« je zaihtela Urška, »kako bo pa očka prišel iz te majhne luknje ven?«

Pavelček in Pavel

V starih, dobrih časih je živel vitez, ki mu je bilo ime Pavel, njegov hlapec pa je bil Pavelček. Gospod in hlapec sta bila nerazdružljiva, kar je bilo lahko razumljivo, saj sta bila vredna drug drugega. Vitez ni rad storil kakega dela in hlapec še mnogo manj. Pavel ni dosti ukazoval in Pavelček ni dosti slušal. Le eno sta venomer opravljala: sedela sta v krcini in popivala.

Tako sta se ga bila tudi nekoč pošteno navlekla in sta se lepo složno opotekala v mesečini v svoj grad in se spravila v spalnico. Gospod in hlapec sta spala namreč v isti sobi, ki je bila pa tudi edina v vsem gradu, katera je bila še uporabna. Zakaj, kjer nihče nič ne dela in kjer se vse požene po grlu, tam je kmalu tako, kakor pravi pregovor: »Kjer žene mrjō, tam konji stojō!« — in gre vse pozu.

Vsa utrujena in betežna sta se zvalila vsak na svojo posteljo in kaj kmalu je prijetno smrčanje oznanjalo, da sta oba zaspala.

Sredi noči pa se je vitez zbudil in je zaklical: »Pavelček!«

Cez nekaj časa se je hlapec zbrihal in je že ves v spanju odgovoril: »Kaj bi gospod?«

»Okno je odprto,« je dejal vitez, »močno vleče, Pavelček!«

»Da, gospod,« je rekel Pavelček in je spet koj zaspal.

Cez čas je vitez spet poklical:

»Pavelček!«

»No, gospod?«

»Eden bi moral vstati in okno zapreti!«

»Da, gospod,« je rekel Pavelček in se je obrnil na drugo stran.

Spet je minilo nekaj časa, ko je vitez Pavel dejal:

»Pavelček, vstani in zapri okno!« In Pavelček je res zlezel s postelje in je zapril okno. Nato se je spet ulegel.

Ko je preteklo spet nekaj časa, je vitez iznova zaklical:

»Pavelček, nekdo je v moji postelji!«

»Gospod, v moji je tudi,« je odgovoril Pavelček.

»Pavelček, jaz bom svojega ven vrgel.«

»Jaz tudi svojega.«

Nato ni bilo nekaj časa nič drugega slišati ko stokanje in vzdihovanje, in slednjic je Pavelček zavpil:

»Gospod, jaz sem svojega že ven vrgel!«

A vitez je zaječal: »Moj je pa mene ven vrgel.«

No — in sta spala dalje. Zjutraj pa je Pavelček ležal v gospodovi postelji, pred njo pa je na tleh ležal vitez, hlapecva postelja pa je bila prazna. In obema ni, pa ni šlo v glavo, kako da se je moglo to zgoditi!

Izkupila sta jo!

»Ah, te moje prekrasne kakteje!«

Še sanja se mu o njih. Tince in Tonče snujeta naklep.

V cilindru devata kumare z bučikami.

Gospod se zbudi. Kratkovid je in se veseli tudi teh — kaktej!

Fanta bežita — Murček ju vidi

Tinček hrč na plot — Murček za njim!

Tince pade nizdol — na kakteje se udele!

SPISAL DR. J. SKET

Miklova Zala

KRAJ F. GODEC

283.

»Almira! Almira!« vzdihuje Tresoglav in skuša pridržati hčerko. »Pomagaj mi! Ne veš, kako prezirljivo me je gledal poveljnik. Mislim sem, da me bo na mestu prebodel z mečem. Tedaj sem mu obljubil, da mu izdam skriven vhod, samo spremstvo naj mi da, da pridem do tebe. Ti veš morda zanj. Ti mi poveš!«

284.

»Ne bojte se oče. Kar sva začela, bova končala. Jaz vem, za skrivni vhod v Svetnah. Vse mi je povedal in pokazal Mirko takrat, ko mi je bil še vdan. Njegove lastne besede mi dajo moč in oblast nad njim in njegovo nevesto.« Ko to spregovori, sliši od daleč peket konjskih kopit in prestrašeno obmolne.

285.

»Beži, beži!« ji reče Tresoglav. »Turški konjeniki jahajo, da ugrabijo mene in spravijo ranjence na varno v šatorišče.« Prihodnjo noč ob tej uri me pričakujte, oče, v temle rovu! Povedati vam hočem vse tajnosti o vhodu in vam dati ključ od skrivnostnih vrat v podzemlje.«

ŠPORT

Pred mednarodno plavalno tekmo med Nemci in Madžari

Plavanje je sezonski šport, o katerem ališimo navadno prve rezultate koncem junija vsakega leta. Julij je mese državnih prvenstev, za tem pa pridejo na vrsto mednarodne tekme. Julija so navadno že znana imena vseh novih tekmovalcev, precej zanesljivo se dajo tudi že oceniti sposobnosti posameznikov in posameznih državnih predstavnikov. Letos opažamo v mednarodnem plavalnem športu iz razumljivih razlogov precej zastoj. O dobrih izidih čitamo samo v poročilih iz Danske, kjer se posebno ženske udeležujejo z velikim uspehom, drugo pa so le redki poedinci, ki so se približali vrhunskim evropskim meram. Da omenimo samo Madžara Tatosa in Šveda Borge.

Prej zgodnji termin so izbrali letos za prvo srečanje med Nemci in Madžari. V soboto in nedeljo bodo merili svoje plavalne sile v vodnem stadionu v Darmstadtu. Nemci so že pokazali svoje karte — preteklo nedeljo so namreč imeli svoje plavalno državno prvenstvo v Hirschbergu, Madžari pa držijo sposobnosti svojih plavalnih prvakov v tajnosti. Zadovoljiti se moramo s tem, da pregledamo v obrisih nemško plavalno predstavništvo.

Na prvenstvu v Hirschbergu je bil podoficer Ulli Schröder najmarkantnejša osebnost. Priboril si je kar tri naslove državnega prvaka: 100 m prosto v 1:01.5 min., 200 m prosto v 2:22.5 min. in 100 m hrbtno v 1:11.4 min. Schröderjevi rezultati sicer ne pomenijo kaj izrednega in zaostajajo za znankami prejšnjih let, kljub temu pa imajo Nemci v Schröderju aduta, ki se bo uveljavil na kratkih progah in v štafeti.

Isto vlogo, ki jo bo igral v nemškem predstavništvu Schröder na kratke proge, bodo zaupali tudi njegovemu mornarskemu tovarišu iz Kiela Lehmannu. Lehmann je letošnji državni prvak v prostem slogu na 400 in 1.500 m. V Hirschbergu je postavil naslednja dva izida: 400 metrov prosto 5:15.6 min., 1.500 m v 21 min. 22.2 sek. Proti Lehmannu bodo postavili Madžari evropskega prvaka Tatosa, ki je tudi letos v izvrstni formi. Po rezultatih državnega prvenstva bi se dalo sklepati, da bodo Nemci v crawlu nekoliko šibkejši, boljše izgleda pa bodo imeli v prsnem plavanju. Na 200 m bodo poslali v borbo nadarjenega Tempkeja, ki je zmagal v Hirschbergu z visoko znanko 2 min. 47.4 sek.

Najbolj zanimiva točka mednarodnega plavalnega dvoboja v Darmstadtu bo vsekar waterpolo. Tu se bosta srečala stara rivala za naslov svetovnega prvaka, Madžari so že objavili svojo postavo. Igrali bodo: dr. Tolnay, dr. Mezey, dr. Kanny, Brandy, Lemheny, Molnar, Szivos, Kislegsi in Boszi. Postava Nemcev še ni znana.

V nedeljo bo 9 mednarodnih nastopov!

Prihodnja nedelja bo po daljšem času spet nenavadno bogata na mednarodnem športnem sporedu. Ni manj kakor devet pomembnejših prireditev bo v nogometnem, plavalnem, teniškem in v drugih športih. V Sofiji bodo gledali zanimivo mednarodno nogometno tekmo med domačimi in Nemci. V Rimu bod imeli v gosteh nemško rokoborsko reprezentanco, v Berlinu pa bodo tekmovali Madžarke za teniški pokal Srednje Evrope.

Zanimanje prijateljev plavalnega športa bo osredotočeno v nedeljo na tri glavna pozorišča: Darmstadt, Zagreb in Helsingör. V Darmstadtu bo dvoboj med Nemci in Madžari, v Zagrebu se bodo kosali slovaški in hrvaški plavalci, v Helsingörju pa Danci in Švedi. Po teh treh prireditvah bodo imeli športniki, ki imajo veselje s primerjavo števil in rezultatov dovolj priložnosti za primerjavo plavalnih moči šestih evropskih narodov.

Predstavnštvo italijanskih atletin bo odpotovalo koncem tedna v Budimpešto, kjer bo dvoboj z Madžari, italijanski igralci tenisa pa bodo gostovali v Zagrebu. In da bo slika nedeljskega športnega sporeda popolna, omenjamo še nastop švicarskih kolesarjev na Dunaju. Vsega skupaj bo torej v nedeljo kar devet prireditev z mednarodno udeležbo!

Ženske so dosegle na nemškem plavalnem prvenstvu v Hirschbergu naslednje izide: 100 m prosto Ursula Pollack 1:10.6 min., 400 m prosto Vera Schäferkordt 5:55.1 min., 200 m prsne Ige Schmidt 2:59.9 min.

Mariborski Rapid si je izvojeval v nedeljo lepo zmago nad koroskim nogometnim prvakom. Rapidovci so premagali LSV iz Celovca s 6:3 (2:1). Tekmi je prisostvovalo 500 gledalcev, sodil pa je Nemtz.

Tudi kolesarji so imeli v nedeljo v Mariboru svoje zanimivo prireditev: dirko po mestnih ulicah s startom: in ciljem v Tegethofovi ulici. Od začetka je vodil Podmilščak, tik pred ciljem pa ga je prehitel Schädler iz Grada. Ta je tudi zmagal s časom 22:46 min. Podmilščak je bil drugi, Gregorič (Slovenjgradec) pa tretji.

Gradjanski iz Zagreba je gostoval v nedeljo v Bukarešti in dosegel proti tamošnjemu Rapidu neodločen izid 2:2. Gole za Hrvate sta zabila Wölfi in Leknik.

15.000 gledalcev je prisostvovalo v Stuttgartu finalni tekmi za nemško državno prvenstvo v rokometu. Prvenstvo so si priborili Magdeburžani nad SV Waldhofom z izidom 6:5 (3:3).

Visoko šolo za telesno vzgojo so dobili sedaj tudi Bolgari in sicer s sedežem v Sofiji. Organizacija šole je poverjena prof. Karaivanovu, do-

sedanju predstojniku športnega oddelka v prosvetnem ministrstvu. Karaivanov je študiral v Nemčiji, kjer je diplomiral na državni akademiji za šport in telovadbo.

Lista boksarskih prvakov. Evropska zveza poklicnih boksarjev v Rimu je na svoji zadnji seji objavila sledečo listo evropskih boksarskih prvakov: mušja teža: Urbina — Italija, bantam: Bodavalli — Italija, peresna teža: — isti, lahka kategorija: Botta — Italija, srednja kategorija: Besselmann — Nemčija, polteška: Musina — Italija, teška kategorija: Schmeling — Nemčija. Mesto v srednježteški kategoriji zaenkrat še ni zasedeno, v kratkem pa se bosta tudi za ta naslov evropskega poklicnega boksarskega prvaka pomerila Spanec Ferrer in Francoz Cerdan.

Senjo Henie, bivšo olimpijsko prvakinja v umetnem drsanju je obdolo sidiše v New Yorku, da mora plačati svojemu managerju Seanlonu lepo vsoto 77.659 dolarjev, povrva pa še 20% vseh svojih prejemkov.

Neverjetno je, koliko izvrstnih plavalčev imajo na Danskem. Na prireditvi v Helsingörju so se pojavile kar štiri deklice, ki so preplavale 100 m prosto v času izpod 70 sekund. Kakor navadno, tako je tudi tokrat zmagala Ragnhilda Hveger s časom 1:07.2 min. Sledile so Kirsten Ove Petersen s 1:08.3, Harup 1:09.5, Birte Ove Petersen 1:09.9. Omembe vreden je še uspeh dvanaestletne šolarke Birte Lindquist, ki je zmagala na 200 m prsno s časom 3:24 min.

Tekač Kotnik, ki se je udeležil pokrajinskega atletskega prvenstva v Zagrebu, je bil prvi v teku na 5000 m s časom 15:29.2 min. Omenjamo še nekaj boljših izidov, katere so dosegli na prireditvah v Zagrebu in Varaždinu: 100 m Turkalj 11.3 sek., 400 m Srakar 53.9 sek., skok v višino 1.77 (nov hrvaški rekord!), skok s palico Brek 3.30 m, kopje Mrkušič 54.70, met diska Marijan 38.12 m in štafeta 4x100 m Hašk 46.2 sek.

Italijanske atletinje so povabili v tekmovalni tečaj v Turin, kjer se pripravljajo na mednarodni dvoboj z ženskim predstavništvom Madžarske. Ta dvoboj bo v nedeljo, 19. julija v Budimpešti.

Tri prva mesta si je priborila znana atletinja Christel Schluz na lahko atletske prireditvi v Bochumu. Posebno visoko znanko je postavila v skakanju v daljino, kjer je zmagala s 5.86 m. Prva pa je bila tudi v teku na 100 m s časom 12.3 sek. in v teku na 200 m s 26.2 sek.

Gundarja Haegga so povabili v Kopenhagen, kjer bo tekmoval 24. t. m. z najboljšimi danskimi tekaži na srednje proge.

Na boljšču v Afriki je padel Heiner Haag, eden najuspešnejših nemških tekačev na dolge proge. Haag je bil 1. 1935. drž. prvak na 10 km.

Sportni okraj so dobili prebivalci nizozemskega mesta Rotterdam. Pri obnovitvenih delih je izdal rotterdamski župan odlok, da se morajo imenovati vse ulice okrog stadiona Feyenoord po raznih vrstah športa. Tako so dobile novo urejene ulice nenavadne napise: Telovadska ulica, Atletska, Kolesarska, Hokejska itd. Najlepši ulici pa so dali ime »Kampioenstraat« — ulica prvakov.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Izredno zanimiv film globoke in pretresljive vsebine

Trgovca s sužnjami
Annette Bach — Enzo Fiermonte
KINO MATICA — TEL. 22-41

Slava in beda slavnega umetnika
Strast
Barbara Stanwyck, Adolphe Menjou, William Holden itd.
KINO UNION — TEL. 22-21

Film neomajanega tovarištva, globoke po-
žrtvovalnosti, film iz dijaškega življenja
Gangsterjev sin
V glavni vlogi: Jackie Cooper
KINO SLOGA — TEL. 27-30

Službe

Dobe:
Kuharica

pridna, poštena, vajena
tudi za druga hišna dela,
se sprejme. Gostilna: Pol-
ljanska cesta 54.

Sobe

Oddajo:
Sostanovalca

k stnu, sprejme dobra
družina. Naslov v upr.
»Slovenca« 4072.

Istejo:
Sobo s kabinetom

išče profesor. — Cena po-
stranska stvar. Ponudbe
na upr. »Slovenca« pod
»Profesor« 4050.

Stanovanja

Oddajo:
Enosobno stanovanje

istakoj oddam v Mostah.
Vprašati: Poljanska c. 44.

Prodajo

Beli luk srebrnjak

je najranjiva, zelo čistana
čebula. Sejem jo od ju-
nija do septembra. Prezi-
mi brez pokrivanja. V ra-
ni pomladi napravi za
prst debele, poru podobne
rastline. Večji del se je
porabi v nezadovoljnim
stanju. Kar jo nismo pora-
bili, pa dozori meseca
maja v srednje debelo
čebulo. Sever & Komp.,
Ljubljana.

Zimo za modroce

vseh kvalitet kupite
najugodnejše pri »ZIMA«.
Jager Milan, prva ljub-
ljanska mehanična predi-
lnica zimo, trgovina Sv.
Petra c. 17, tel. 20-42. Pro-
dinica Fu ina, tel. 20-45.

Razno

Razne prošnje

In druge prevode v itali-
janski in nemščini se-
stavljajo strokovnjak. —
Vprašati: Poljanska c. 44.

Giovanni Verga

17

Tone Nevolja

Roman.

»Ta storija bo končala z rubežnikom!« je govoril stric Križ z donom Silvestrom in z vikarjem donom Giammario.

»Ne bo treba rubežnika, stric Križ!« je odvrnil gospodar Tone, ko je izvedel, kar je govoril Leseni zvon. »Nevolje so vedno bili pošteni in ni jim bilo treba rubežnika.«

»Mene to ne briga,« je odgovoril stric Križ, s hrbtom naslonjenim ob zid pod dvoriščno lopo, medtem ko so skladali dračje. »Vem samo to, da mi morajo izplačati.«

Končno je zaradi vmešavanja vikarja Leseni zvon pristal, da bo čakal na izplačilo do Božiča, jemajoč kot obresti tistih pet in sedemdeset lir, ki jih je Maruzza nabrala stotinko za stotinko v dno nogavice, skrite pod žimnico.

»Vidite, taka je stvar! Ponoči in podnevi delamo za strica Križa. Ko pa spravimo skupaj eno liro, nam jo odnese Leseni zvon,« je go-dnjak Tone, sin gospodarja Toneta.

Ded in Maruzza sta se tolažila, da sta zida-
da gradove v oblake za poletje, ko bodo sar-
dele za soljenje, smokve po deset stotink in de-
lala sta velike načrte, kako bosta šla na lov na
tune in mečarice, kjer se je nudil dober za-
služek; medtem pa bi mojster Turi spravil v
red »Previdnost«. Dečki so s podbradkom na
roki pazljivo poslušali tiste razgovore, ki so se
vršili na mostovžu ali po večerji. Toda Tone,
ki je prihajal od daleč in je poznal svet boljše
od drugih, se je dolgočasil, ko je poslušal kle-
petanje o tem in se je zato rajši potikal okoli
krčme. Tam je bilo vedno toliko ljudi, ki niso
ničesar delali in tam je bil tudi stric Santoro,

ki je bil malovreden, da bolj ni mogel biti: opravljal je tisto lahko obrt, da je iztegoval roko mimoidočim in žebiral češčenemarije. Ali pa je hodil k botru Zuppiddu, pot pretvezo, da bi videl, v kakšnem stanju se nahaja »Previdnost«, da bi tako lahko nekoliko poklepetal z Barbaro, ki je prihajala devat dračje pod kotel s smolo, ko je bil tam boter Tone.

»Vi si vedno dajete opravka, botra Barbara, in ste desna roka pri hiši; zato vas oče noče omožiti,« je dejal Tone.

»Noče me omožiti s tistimi, ki niso zame,« je odvrnila Barbara; »enaki z enakimi in drži se svojih.«

»Jaz bi, tudi jaz bi se rad držal vaših, za božjo Mater! Če bi vi hoteli, botra Barbara!«

»Kaj mi govorite, boter Tone. Mati prede na dvorišču in naju posluša.«

»Govoril sem o tistem dračju, ki je zeleno in ki se noče vneti. Pustite, bom jaz napravil.«

»Ali je res, da prihajate sem, da bi videli Rožičevko, ko se pojavi na oknu?«

»Prihajam sem zaradi nečesa čisto drugega, botra Barbara. Prihajam sem, da vidim, kako je z »Previdnostjo.«

»V dobrem stanju je in oče je dejal, da jo boste na Sveti večer postavili na morje.«

Ko se je bližala božična devetdnevica, Nevolje niso delali drugega, kot da so prihajali in odhajali z dvorišča mojstra Turija Zuppidda. Medtem se je vsa vas praznično odevala. V vsaki hiši so krasili slike svetnikov z vejicami in oranžami in mladež se je gnetla za dudami, ki so svirale pri vhodih razsvetljenih kapelic. Samo v hiši Nevolje je kip Dobrega pastirja ostal nerazsvetljen, medtem ko je Tone, sin gospodarja Toneta, tekal sem in tja, da bi se šopiril in Barbara Zuppidda mu je dejala:

»Ko boste na morju, ali boste vsaj to po-mislili, da sem topila smolo za »Previdnost?«

Gosja noga je pridigal, da si ga vsa dekleta hočejo ukrasti.

»Tisti, ki je ukraden, sem jaz!« se je emiril stric Križ. »Rad bi videl, odkod bodo vzeli de-nar za volčji bob, če se Tone oženi in če morajo tudi dati doto Meni, pri davku, ki ga imajo na hiši in pri vseh tistih prevarah a hipoteke, ki so v zadnjem času izskočile.« Božič je tu, toda Nevolj nisem še videl.

Gospodar Tone ga je zopet žel iskat na trg ali pod lopo in mu je rekel: »Kaj naj napra-vim, če nimam denarja? Stiskajte kamen, da iz njega iztisnete kri! Počakajte name do junija, če mi hočete napraviti to uslugo, ali pa si vzemite »Previdnost« in hišo pri nešplejem dreve-su.« Drugače jaz nimam.«

»Jaz hočem svoj denar,« je tolkel svojo Le-seni zvon, s hrbtom naslonjenim ob zid. »De-jali ste, da ste pošteni in da ne izplačujete s klepetanjem o »Previdnosti« in o hiši pri nešplejem drevesu.«

Izgubljal je dušo in telo, izgubljal je spanec in tek in ni si niti mogel dati duška s tem, da bi govoril, da bo tista storija končana z ru-bežnikom, kajti gospodar Tone je takoj pošiljal dona Giammario ali tajnika, da bi prosila usmi-ljenja in niso ga puščali, da bi po svojih oprav-kih prišel na trg, ne da bi mu bili za petami, tako da so vsi v vasi govorili, da je tisti denar hudičev. Z Gosjo nogo si ni mogel dati duška, ker se je ta takoj odrezal, da je bil volčji bob gnil in da je on mešetar. »Toda lahko bi mi na-pravil to uslugo!« je iznenada dejal pri sebi: in tiste noči ni zaspal, tako mu je bilo všeč to odkritje. Komaj se je zdanilo, je šel obiskat Gosjo nogo, ki je še pretegoval roke in zeval na vratih. »Vi bi morali bliniliti, da ste kupili moj kredit,« mu je rekel. »Tako bomo lahko poslali rubežnika k Nevoljam in ne bodo vam dejali, da ste oderuh, če zahtevate nazaj svoj

denar, niti, da je denar hudičev. »Ali vam je ta lepa misel prišla danes ponoči, da ste me prišli zbuditi ob zori, da bi mi jo povedali?« se je grohotal Gosja noga. »Prišel sem tudi, da bi vam povedal zaradi onega dračja: če ga hočete, si ga lahko pridete vzeti.« — »Toda lahko po-šljete po rubežnika, toda stroške nosite Vi,« je odvrnil Gosja noga. Dobra ženica botra Gracija se je pojavila na oknu v srajci, samo da bi rekla svojemu možu: »Kaj je prišel klepetat z vami stric Križ? Pustite v miru tiste uboge Nevolje, ki imajo toliko nadlog!« — »Ti pojdi prest!« je odvrnil boter Tone. »Ženske imajo dolge lase in kratko pamet.« In odšel je šepajoč k botru Piz-zutu pit pelinovec.

»Slab Božič hočejo nameniti tistim ubož-cem,« je mrmrala botra Gracija, z rokami na trebuhu.

Pred vsako hišo je bila kapelica, okrašena z vejicami in oranžami in zvečer so prizigali sveče, ko so prihajali svirat na dude in prepe-vali »o litanije, da je bil praznik povod. Na cesti so se otroci igrali v lešniki in če je Aleš obstal, z razkoračenimi nogami, da bi gledal, so mu rekli:

»Ti pojdi proč, če nimaš lešnikov za igro. Zdaj vam bodo vzeli hišo.«

In zares, na večer pred božičnim praznikom je dospel s kočijo rubežnik nalašč za Nevolje, tako da je bila vsa vas na nogah. Pustil je list kolkovanega papirja na predalni omari, poleg kipeca Dobrega Pastirja.

»Ali ste videli rubežnika, ki je prišel zaradi Nevolj? Sedaj so jo izkupili!« je govorila botra Venera.

Njen mož, ki ni mogel verjeti, da je resni-ca, je tedaj pričel vpiti in razgrajati.

»Nebeški svetniki! Pravil sem vam, da mi ne ugajajo tista Tonetova pogosta obiskovanja hiše!«